

ris et Cochaba Judææ vicis in varias regiones dispersi supradictam generis seriem ex ephemeridum libro quam poterant fidelissime exposuerunt. Sive igitur ita se res habet, sive aliter, planiorem certe interpretationem, meo quidem iudicio, aliorumque facile repererit. Proinde hæc nobis sufficiat, tametsi nullo testimonio fulta; quando nec meliorem aliam, nec veriorum proferre possumus. Cæterum quin vera

VI. Matthan a Salomone genus ducens, Jacobum genuit. Mortuo deinde Matthane, Melchi oriundus ex Nathanis stirpe, ex eadem muliere genuit Heli. Quocirca Jacobus et Heli fratres erant uterini. Heli deinde sine liberis defuncto, Jacobus ei semen suscitavit, Josepho genito: qui natura quidem Jacobi, lege autem Heli filius fuit. Sic uterque Josephi pater recte dicitur.

ὡς ἔγωγε νομίζω, πᾶς τε δὲ εὐγνώμων τυγχάνει. Καὶ ἡμῖν αὕτη μελέτω, εἰ καὶ μὴ ἐμμάρτυρος (27) ἐστὶ, τῷ μὴ κρεῖττονα ἢ ἀληθεστέραν ἔχειν εἰπεῖν. Τὸ μέντοι Εὐαγγέλιον, πάντως ἀληθεύει.

qui æqui rerum aestimatores esse volent, nemo facile Evangelii narratio, dubitari non potest.

Γ'. Ματθάν ὁ ἀπὸ Σολομῶνος (28), ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ. Ματθάν ἀποθανόντος, Μελχι δ' ἀπὸ Νάθαν, ἐκ τῆς αὐτῆς γυναικὸς, ἐγέννησε τὸν Ἡλί· ὁμομήτριοι ἄρα ἀδελφοί (29) Ἡλί καὶ Ἰακώβ. Ἡλί ἀτέκνου ἀποθανόντος, ὁ Ἰακώβ ἀνέστησεν αὐτῷ σπέρμα, γεννήσας τὸν Ἰωσήφ, κατὰ φύσιν μὲν αὐτῷ, κατὰ νόμον δὲ τῷ Ἡλί. Οὕτως ἀμφοτέρων υἱὸς ἦν ὁ Ἰωσήφ.

JULII AFRICANI

QUÆ SUPERSUNT

EX QUINQUE LIBRIS CHRONOGRAPHIÆ,

Ad rem sacram et ecclesiasticam potissimum spectantia.

I. Apud Georgium Syncellum Chronogr. pag. 17 edit. Paris., 14 Venet.

De commentitia Ægyptiorum Chaldæorumque Chronologia.

Ægyptii certe de suæ ætatis antiquitate jactan-

hoc in loco aliquid deesse apparet ex particula τε, quæ in omnibus nostris codicibus, et apud Nicephorum habetur. Quare supplenda videntur hæc verba καὶ ἀπὸ μνήμης ἐς ὅσον ἐξικνοῦντο. Ita certe legisse videtur Rufinus, qui sic vertit: *Ordinem supradictæ generationis partim memoriter, partim etiam ex Dierum libris, in quantum erat possibile, perdocebant.*

(27) *Et καὶ μὴ ἐμμάρτυρος.* In codice Regio et apud Nicephorum legitur εἰ καὶ ἀμάρτυρος, quod idem est. Cæterum, quanti facienda sit hæc evangelici loci explicatio, patet ex his Africani verbis: quippe qui fatetur eam nullo testimonio fulciri veterum scriptorum. Admitti tamen eam vult a nobis, eo quod nulla melior afferri possit. Quæ eum ita sint, nollem Eusebium in vestibulo *Historiæ* suæ mentionem hujus rei fecisse. Satius profecto fuisset ac consultius hanc Evangeliorum dissonantiam silentio involvere, ne lectoribus a fide nostra alienis, cujusmodi tunc temporis erant quamplurimi, occasio subministraretur de Evangeliorum veritate dubitandi. Certe Julianus Augustus in libro contra Christianos hanc evangelistarum dissensionem nobis objicit, teste Hieronymo in *Commentariis* in Matthæum. Locus Juliani exstat apud Cyrillum in libro octavo contra Julianum. Auctor *Quæstionum Veteris et Novi Testamenti*, cap. 56, de hac dissonantia loquens, Africani opinionem improbat. Sed ipse aliam affert minus probabilem.

(28) *Ματθάν ὁ ἀπὸ Σολομῶνος.* Mira est varietas accentus in hoc nomine. Maz. quidem et Fuk. codex accentum habent in antepenultima. Nicephorus vero et Fuk. codex penultimam circum-

Περὶ τῆς τῶν Αἰγυπτίων καὶ Χαλδαίων μυθώδους χρονολογίας.

Αἰγύπτιοι μὲν οὖν ἐπὶ τῶν κομπωδέστερον (30)

nectunt. In Regio ac Med. duplex est accentus, tum in penultima, tum in antepenultima syllaba. Idque in aliis etiam nominibus supradicti codices observant, quoties ambiguum est, quoniam accentu notanda sint vocabula, ut denotetur in aliis quidem exemplaribus hunc accentum, in aliis vero illum reperiri. Quinetiam nostri codices paulo ante scriptum habent, ἀπὸ τοῦ Δαβὶδ διὰ Σολομῶνος τὰς γενεὰς καταριθμουμένοις. Sic enim omnes nostri codices, excepto Regio, qui Σολομῶνος illic habet.

(29) *Ὁμομήτριοι ἄρα ἀδελφοί.* In hæc conciliatione quam refert Africanus, duo sunt quæ nonnihil difficultatis habere videntur. Primum enim dubito, an licuerit uterino fratri viduam fratris sui uxorem ducere, et ex ea liberos procreare in nomen ac familiam fratris sui transituros. Lex enim Deuteronomii cap. xxv loquitur de fratre, qui habitat in eadem domo, et qui est συγγενής. Quod quidem solis germanis aut consanguineis competit. Nam uterinus frater non est ex eadem domo, neque ex eodem genere; cum genus, præsertim apud Judæos, ex paterna stirpe ducatur. Certe Africanus discrete testatur Jacobum et Heli fratres uterinos contribules quidem fuisse, ex diverso tamen genere, ἐκ διαφορῶν δύο γενῶν. Secundo loco dubitare quis non immerito possit, utrum in generationibus recensendis ratio a Judæis habita sit patrum adoptivorum. Exemplum habemus illustre in Obed, cujus in genealogia Christi sit mentio. Nam cum Maalon

mortuus
(30) *Κομπωδέστ.* Leg. χρόνων κομπωδέστερον φλυαροῦντας. GOAR.

χρόνων περὶ τὰς περιόδους καὶ μυριάδας ἐτῶν, κατέθεσιν τινα τῶν παρ' αὐτοῖς ἀστρολογουμένων ἐξέθεντο· ἃς τινὲς τῶν ταῦτα ἀκριβοῦν δοξάντων συστέλλοντες, σεληνιαίους εἶπον ἐνιαυτοῦς, οὐδὲν ἔλαττον ἐπὶ τὸ μυθῶδες ἀπονευκότες συμπύπτουσι ταῖς ὀκτὼ καὶ ἐννέα χιλιάσιν ἐτῶν, ἃς Αἰγυπτίων οἱ παρὰ Πλάτωνι ἱερεῖς εἰς Σόλωνα καταριθμοῦντες οὐκ ἀληθεύουσι. Καὶ μετ' ὀλίγα· Τὰ γὰρ Φοινίκων τρισμύρια ἔτη, ἢ τὸν τῶν Χαλδαίων λῆρον, τὸ τῶν τεσσαράκοντα ὀκτὼ μυριάδων, τί δεῖ λέγειν; ἐκ τούτων γὰρ Ἰουδαῖοι τὸ ἀνέκαθεν (31), γεγονότες ἀπὸ Ἀβραάμ, ἀρξάμενοι, ἀτυφότερόν τε καὶ ἀνθρωπίνως μετὰ τοῦ ἀληθοῦς διὰ τοῦ Μωϋσέως πνεύματος διδαχθέντες, ἐκ τε τῶν λοιπῶν Ἑβραϊκῶν ἱστοριῶν, ἀριθμὸν ἐτῶν πεντάκις χιλίων πεντακοσίων εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σωτηρίου (32) λόγου τὴν ἐπὶ τῆς μοναρχίας τῶν

Καيسάρων κηρυσσομένην παραδεδώκασι. B
Illum et quingentorum numerum usque ad salutaris Verbi adventum sub Cæsarum imperio mundo evulgatum posteris tradiderunt.

II. Ibid., pag. 49, al. 15.

Περὶ τῶν ἐρηγῶρων.

Πλήθους ἀνθρώπων γενομένου ἐπὶ τῆς γῆς, ἄγγελοι τοῦ οὐρανοῦ θυγατράσιν ἀνθρώπων συνῆλθον. Ἐν ἐνίοις ἀντιγράφοις εὑρον, οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ. Μυθεύεται δὲ, ὡς οἶμαι (33), ἀπὸ τοῦ Σήθ, ὑπὸ τοῦ Πνεύματος, οἱ υἱοὶ Θεοῦ προσαγορεύονται, διὰ τοὺς ἀπ' αὐτοῦ γενεαλογουμένους δικαίους τε καὶ πατριάρχας, ἄχρι τοῦ Σωτῆρος· τοὺς δ' ἀπὸ Κάιν ἀνθρώπους ἀποκαλεῖν (34) σποράν, ὡς οὐδέτι θεῖον ἐσχηκότας διὰ πονηρίαν γένους, καὶ διὰ τῆς φύσεως ἀνόμοιον, ἐπιμιχθέντων αὐτῶν, τὴν ἀγανάκτησιν (35) ποιήσασθαι τὸν Θεόν. Εἰ δὲ ἐπ' ἀγγέλων νοοῖτο ἔχειν τούτους, τοὺς περὶ μαγείας καὶ γοητείας, ἔπει δὲ ἀριθμῶν (36) κινήσεως, τῶν μετεώρων ταῖς γυναιξὶ τὴν γνῶσιν παραδεδώκεναι, ἀφ' ὧν ἐποίησαν τοὺς παῖδας τοὺς γίγαντας, δι' οὓς τῆς κακίας ἐπιγενομένης, ἐγνώ πᾶν ἀφανίσαι ζώων γένος ὁ Θεὸς ἐν κατακλυσμῷ ἄπιστον.

III. Ibid., pag. 81, al. 65.

Ἀδάμ γενόμενος ἐτῶν σλ' γεννᾷ τὸν Σήθ· καὶ τούτοις ἐπιζήσας ἔτη ψ' ἀπέθανεν, ἦτοι δεύτερον θάνατον.

Σήθ γενόμενος ἐτῶν σε' ἐγέννησε τὸν Ἐνώς· ἀπὸ Ἀδάμ τολύον μέχρι γενέσεως Ἐνώς, ἔτη τὰ σύμπαντα υλε'.

Ἐνώς ὑπάρχων ἐτῶν ρηε' (37) γεννᾷ τὸν Καϊνᾶν.

mortuus fuisset in Moabitide, et Ruth viduam absque liberis reliquisset, Booz agnatus Maalonis, proximior agnato jus suum ipsi concedente, Ruth uxorem accepit, quo semen Maaloni suscitaret. Ex ea tamen genitus Obedus, non Maalonis sed Boozii filius dicitur ab evangelistis, qui Christi prosapiam texuerunt; et in libro, qui inscribitur Ruth. Scio quid responderi possit: Moysen scilicet de fratre duntaxat locutum; Boozum vero fratrem non fuisse Maalonis, ac proinde legem qua jubebatur ut filius ex fratris vidua susceptus ejus nomine appellaretur, ad Boozum non pertinuisse. Deinde dici potest, Boozum idcirco nominari in generatione Christi, quod illustrior exstitisset quam Maalon.

(31) Τὸ ἀνέκαθ. Leg. γεγονότες ἀπὸ Ἀβραάμ τὸ ἀνέκαθεν ἀρξάμενοι. COAR.

A tius elocuti, per annorum revolutiones et myriades prorogatum quamdam seriem ex astrologicis experimentis statuerunt: quas quidem ii qui se penitus inspexisse arbitrantur, summatim legentes, fabulis nihilo secius addicti, annos hujusmodi lunares putandos commenti sunt, et confictis octo vel novem annorum millenariis, quæ Soloni, velut auctori, Ægyptiorum sacerdotes apud Platonem quondam ascripserunt, a veritate probavere se longe dissitos. Et quibusdam interjectis: A Phœnicibus pariter myriades annorum tres jactatas, Chaldæorumque deliria, nec non quadraginta et octo alias myriades, quid memorare necesse est? A Chaldæis enim per Abrahamum patrem orti Judæi, vero Moysis spiritu imbuti, qua decet homines a fastu alienos, sui que memores, modestia, ex relictis sibi Hebræorum monumentis annorum quinquies millium et quingentorum numerum usque ad salutaris Verbi adventum sub Cæsarum imperio mundo

De egegoris.

Aucta super terram hominum multitudine, angeli cæli filiabus hominum commisti sunt. In quibusdam exemplaribus legi, filii Dei. Indicat, ut reor, Spiritus sanctus a Seth patre Dei filios vocari, ob enatos ex ejus stirpe usque ad Salvatorem justos et patriarchas; Cain vero progeniem, ceu nil divinum referentem, ob generis pravitatem ac confusæ naturæ dissimilitudinem, hominum semen appellat; eisdemque indignationis suæ signa Deum inflixisse narrat. At si de angelis sermonem fieri sentiamus, magis et præstigiis deditos accipi necesse est, qui astrorum et numerorum motum, rerumque sublimium vel meteororum notitiam mulieribus tradiderunt, quorum congressu conceperunt illæ gigantes, a quibus scelerum omnium colluvio in universum orbem propagata, perfidum omnium viventium genus diluvio perdere Deus decrevit.

Cum esset Adamus annorum 230, genuit Seth; tum vero superstes annis 700 luce privatur, hoc est secundam mortem obiit.

Seth annis 205 natus genuit Enos; ab Adamo itaque usque ad Enos natalem diem numerantur D anni 435.

Enos annorum 190 genuit Cainan.

(32) Εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σωτηρ. Observa, Christi nataleni diem ἐπιφάνειαν vocari Africani testimonio, qui Antonino Heliogabalo imperante vixit. Id.

(33) Ὡς οἶμαι. Leg. ὡς οἶμαι, ὑπὸ τοῦ Πνεύματος, ὅτι οἱ υἱοὶ Θεοῦ ἀπὸ τοῦ Σήθ προσαγορεύονται. Id.

(34) Ἀποκαλεῖν. Leg. ἀποκαλεῖ. Id.

(35) Τὴν ἀγανάκτ. Εἰς ἀγανάκτησιν κινήσασθαι. Id. — Locus manifeste vitiosus. ED. PATR.

(36) Ἐπει δὲ ἀριθ. — Ἐσχολακότας συνιέναι χρῆ, οὓς τῶν ἀστρῶν κινήσεως καὶ τῶν μετεώρων τὴν γνῶσιν ταῖς γυναιξὶ παραδεδώκεναι λέγει, ἀφ' ὧν... Id.

(37) Ἐτῶν ρηε'. Error librarii est ρηε', ut lineis superioribus scis. Græcis codicibus ρη' et σε' legitur. Id.

Cainan autem annorum 170 genuit Malaleel.

Malaleel vero annorum 165 genuit Jared.

Jared ætatis 162 genuit Enoch.

Enoch vero annorum 165 genuit Mathusala : an-
nisque ducentis superstes cum Deo placuisset, non
ulterius visus est.

Mathusala annis 187 natus genuit Lamech.

Lamech annis 188 natus genuit Noe.

IV. *Ibid.*, pag. 21, al. 17. De diluvio.

Universum animantium genus aquis diluvii con-
summare decrevit Deus, vicesimum et centesimum
annum homines non superaturos minatus. Nullus
porro dubius hæsitet, aut quæstionem anxius mo-
veat, spatium hoc vitæ quosdam prætergressos
contemplatus. Ætatis quippe durationisque vitæ
spatium post solos centum annos diluvio instante
terminandum, peccatoribus vicesimum jam annum
agentibus, in scelerum pœnam, velut lata senten-
tia fuit præfixum. Noe vero ob singularem justitiam
sibi gratum arcam construere jussit Deus : eaque
absoluta, ingressi sunt in eam ipse Noe et filii,
uxor et nurus, et selectæ quædam ad generis eo-
rum cujusvis conservandi fiduciam animantium
primitiæ. Imminente porro diluvio annos vitæ sex-
centos Noe jam attigerat ; aquis vero subsidentibus,
in montibus Ararat, quos esse Parthiæ novimus,
quidam licet Cælenis, vel in nigra Phrygia con-
tendant exstare (locus uterque mihi de visu notus
est), arca constitit. Aquarum hæc inundatio anno
integro stetit, ac demum exsiccata est terra. Combinata demum mas et femina, prout reperiri con-
tingit, non ordine quo juxta genus distincta fuerant ingressa, ex arca prodierunt animantia, quæ
subinde a Deo prospera benedictionum accessione cumulantur : et eorum quidem, quæ nobis condu-
cunt, nonnihil ista significant.

V. *Ibid.*, pag. 85, al. 67.

Ingruente diluvio 600 annorum erat Noe. Ab
Adamo igitur versus Noe et diluvium numerantur
anni 2262.

Nōε ἦν ἐτῶν χ' ὅτε ὁ κατακλυσμὸς ἐγένετο. Γίνε-
ται τοίνυν ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Νῶε καὶ τοῦ κατακλυ-
σμοῦ βξξβ' ἔτη.

VI. *Ibid.*, pag. 86, al. 68.

Post diluvium Sem genuit Arphaxad.

Arphaxad annis 135 natus genuit Sala, anno
2597.

Sala annis 150 natus genuit Heber, anno
2527.

Heber annis 134 natus, anno 2661, genuit
Phalec, sic vocatum, quod ejus ætate divisa fue-
rit terra.

Phalec annis 150 natus genuit Ragau, et su-
perstes annis 209 morte sublatus est.

C Μετὰ δὲ τον κατακλυσμὸν Σῆμ ἐγέννησε τὸν Ἀρ-
φαξὰδ.

Ἀρφαξὰδ γενόμενος ἐτῶν ρλε' γεννᾷ τὸν Σαλά,
βτλζ'.

Σαλά γενόμενος ἐτῶν ρλ' γεννᾷ τὸν Ἑβέρ, βφκζ'.

Ἑβέρ γενόμενος ἐτῶν ρλδ' γεννᾷ τὸν Φαλέκ, βχξα'·
οὕτως ἐπικληθέντα διὰ τὸν ἐν ἡμέραις αὐτοῦ μερι-
σθῆναι τὴν γῆν.

Φαλέκ ἐτῶν ρλ' ἐγέννησε τὸν Ραγαῦ, καὶ ἐπιζή-
σας ἔτη σθ' ἐτελεύτησεν.

(38) *Μαθουσαλά ἐτῶν ρπη'*. Legendum ρπζ', ex
Syncelli testimonio suadeo. Scribit enim pag. 16 :
Μαθουσαλά γενόμενος ἑκατὸν ἑξήκοντα ἑπτὰ ἐτῶν
ἐγέννησε τὸν Λάμεχ, τῷ χιλιαστῷ τετρακοσιοστῷ
πεντηκοστῷ τετάρτῳ ἔτει τοῦ κόσμου. Τινὰ δὲ τῶν
ἀντιγράφων, τῷ ἑκατοστῷ ὀγδοηκοστῷ ἑβδόμῳ ἔτει
αὐτοῦ Μαθουσαλά φέρουσιν τὴν γέννησιν Λάμεχ. Οἷς
δ' Ἀφρικανὸς ἀκολουθήσας. GORR.

(39) *Ἄ τινα ἴσμεν ἐν Παρθία*. Imo in Armenia :
nisi librarius cunctis auctoribus certior vaticine-

tur. Cedrenus ex Georgio : Τὰ ὄρη Ἀραράτ ἴσμεν ἐν
Παρθία Ἀρμενίας· τινὲς δὲ φασιν ἐν Κελαιναῖς τῆς
Φρυγίας. Syncellus ipse inferius : ἐπὶ τὰ ὄρη τοῦ
Ἀραράτ, τοῦτ' ἐστὶ τῆς Ἀρμενίας. Id.

(40) *Τινὲς δὲ ἐν Κελαιναῖς τῆς Φρυγίας*. Quod
Phrygiæ nigrae mons sit Ararat, ex quo Marsyas
fluvius emanat, et, Ortelio teste, ex oraculis Sibyl-
linis dicatur in eo arca constitisse. Conciliatas de
diversis quibus arca resedisse dicitur locis senten-
tias lege inter Allatii notas ad Eustathii 49. Id.

VII. *Ibid.*, pag., 95, al. 74.

Τῷ ἡσού' ἔτει τοῦ κόσμου ἐπέβη Ἀβραάμ τῆς ἐπηγγελμένης Χανανίτιδος γῆς.

A Anno mundi 3277, terram Chananitidem sibi promissam ingressus est Abraham.

VIII. *Ibid.*, pag. 99, al. 79.

Περὶ Ἀβραάμ.

De Abraham.

Ἐνθεν ἀρχεται τῶν Ἑβραίων ἡ προσωνομία. Ἑβραῖοι γὰρ οἱ Περάται ἐρμηνεύονται, οἱ διεπεράσαντο Εὐφράτην μετὰ Ἀβραάμ· καὶ οὐχ, ὡς οἴονται τινες, ἀπὸ Ἑβέρ τοῦ προειρημένου. Συνάγεται τοίνυν εἰς τὴν ἐπίβασιν τῆς κατηγγελμένης γῆς Ἀβραάμ, ἀπὸ μὲν τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ Νῶε, γενεῶν δέκα ἔτη αἰε'· ἀπὸ δὲ Ἀδάμ γενεῶν εἴκοσι ἔτη ἡσού' (41).

Hic primum nomen Hebræorum auditum est. Hebræi namque Transmigrantes exponuntur, qui cum Abraham trajecerunt Euphratem; et non, ut quidam autumant, ab Heber: de quo alibi sermo habitus. A præterito itaque diluvio, Noeque temporibus, usque ad ingressum Abrahæ in terram promissam, generationum decem anni 1015 colliguntur: ab Adamo vero, generationum viginti anni 3277.

IX. *Ibid.*, pag. 100, al. 80.

De Abraham et Lot.

Λιμοῦ κατασχόντος τὴν γῆν τὴν Χανανίτιδα κατήλθεν εἰς Αἴγυπτον Ἀβραάμ· καὶ δεδιὼς μὴ διὰ τὸ κάλλος τῆς γυναικὸς ἀναιρεθῆ, ἀδελφὸς εἶναι σκέπτεται (41*). Ἐπαινεθεῖσαν δὲ ἠγάγετο Φαραώ· οὕτω γὰρ Αἰγύπτιοι τοὺς βασιλεῖς ἐρμηνεύουσι. Καὶ ὁ μὲν δίκας ἔτισε τῷ Θεῷ· ὁ δ' ἅμα τοῖς ἰδίοις Ἀβραάμ ἤδη πλουτῶν ἀπηλλάσσετο. Ἐν Χαναὰν διεπληκτίσαντο ποιμένες τοῦ Ἀβραάμ, καὶ τοῦ Λὼτ, καὶ, δόξαντος αὐτοῖς, ἐχωρίσθησαν, ἐλομένου Λὼτ ἐν Σοδόμοις οἰκεῖν δι' ἀρετὴν καὶ κάλλος τῆς γῆς ἐχούσης πέντε πόλεις, Σόδομα, Γόμορρα, Ἀδαμὰ, Σεβοῖμ, Σηγῶρ, καὶ τοσοῦτους βασιλεῖς. Τούτοις οἱ πλησιόχωροι τέσσαρες βασιλεῖς Σύρων ἐπολέμησαν, ὧν ἡγεῖτο Χοδολλογόμορ βασιλεὺς Αἰλάμ· συνέβαλον δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τὴν ἀλεκτὴν, ἣ καλεῖται νῦν θάλαττα Νεκρά. Ἐν ταύτῃ πλεῖστα τῶν θαυμασίων τεθέσμαι· ζῶων τε γὰρ οὐδὲν ἐκείνο τὸ ὕδωρ φέρει· καὶ νεκροὶ μὲν ὑποβρύχιοι φέρονται, ζῶντες δὲ οὐδ' ἂν ῥαδίως βαπτίσαιντο. Λύχνοι μὲν καιόμενοι ἐπιφέρονται, σθεννύμενοι δὲ καταδύουσιν. Ἐνταῦθα δὲ εἰσὶν αἱ τῆς ἀσφάλτου πηγαί· φέρει δὲ στυπτηρίαν καὶ ἄλα ὀλίγον τι τῶν ἄλλων διαφέροντα· πικρά τε γὰρ ἐστὶ καὶ διαυγῆ· ἐνθα δ' ἂν καρπὸς εὐρεθῆ, κάπνου πλεονεύει θολερωτάτου. Τὸ δὲ ὕδωρ ἰσται τοὺς χρωμένους αὐτῷ, λήγει τε παντὶ ὕδατι πάσχων τὰ ἐναντία. Εἰ δὲ μὴ Ἰορδάνην εἶχε τὸν ποταμὸν τροφήν, ὡς πορφύραν διατρέφοντα, καὶ ἐπὶ πολὺ ἀντέχοντα, ἔληξεν ἂν θάπτον ἢ φαίνεται. Ἔστι δὲ παρ' αὐτῇ πάμπλουτο τοῦ βαλσάμου φυτὸν· ὑπονοεῖται δὲ ἀνατετράφθαι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν τῶν περιοικούντων ἀσέβειαν.

B Fame per terram Chananitidem grassante, Abraham descendit in Ægyptum: at ne ob uxoris venustam speciem occideretur, fratris nomine simulate accepto servatur. Saram forma laudatam abducit Pharao: hoc quippe nomine reges appellant Ægyptii. Et ille quidem simul cum domesticis pœnas Deo solvit; Abraham vero cum famulitio multis divitiis auctus dimittitur. Pastores Abraham et Lothrix pugnisque contendunt; ipsi tamen communi sententia separantur ab invicem: Loth propter terræ quinque civitatibus Sodomis, Gomorrhæ, Adama, Seboim et Segor, totidemque regibus insignis, ubertatem et gratam planitiem, Sodomis habitare seligente. His vicini Syrorum reges quatuor, quorum dux præcipuus erat Chodollogomor rex Aelam, bellum intulerunt; et ad mare Salis, nunc Mortuum, manus conseruerunt. In isto mari quamplurima portenta visu digna observavi. Nullum animans nutrit ejus aqua; et mortua quidem cadavera in eam cito merguntur, viva vero corpora enatant, nec imum facile petunt; faces ardentes in ea sursum feruntur, extinctæ merguntur. In eadem bituminis origo et officina: producit alumen, et paucum salem, nonnihil a reliquis discrepantia; amara sunt enim et pellucida. Ubicunque circa eam fructus enascitur, turbido tantum fumo turget. Aqua hæc utentibus admodum salubris est, ac more cuilibet aquæ contrario exsiccat: et nisi Jordanem ad instar conchæ nutritium et continuum humorem subministrantem haberet, ac velut exsiccationis periculo obsistentem, citius quam videatur,

defecisset. Circumquaque non minima balsami plantæ copia est; quam quidem ob vicinorum incolarum improbitatem a Deo dicunt profligatam penitus et extirpatam.

X. *Ibid.*, pag. 107, al. 86.

De patriarcha Jacob.

I. Pastorale Jacob tentorium usque ad Antonini

Ἡ ποιμενικὴ (42) σκηνὴ τοῦ Ἰακώβ ἐν Ἐδέσση

(41) Ἔτη ἡσού'. Mendosum numerum ἡσού' in ἡσού' commutandum cogit hæc ratio. A mundi ortu ad diluvium numerat Africanus annos 2262, quibus ad Abrahæ natalem diem addit alios 1015. Ex utraque igitur summa collegit ἡσού' 3277. GOLF.

(41*) Forte σκέπτεται. EDIT. PATROL.

(42) Ἡ ποιμεν. Hæc et sequentia de Jacob ab Africano enarrata, exstant apud Syncellum l. c. refertque Scaliger in suis excerptis Græcis Eusebianis pag. 22, tacito Syncelli nomine: quod præterit Tillemontium *Mém. eccl.* tom. III, p. 255.

Romanorum imperatoris Edessæ tempora servatum, fulmine dejectum est.

II. Tristatus Jacob de cæde Sichimorum a Symeone et Levi sororis Dinæ stuprum ulturis perpetrata, cum patrios illius gentis deos a suis coli non ferret, ad petram sub mirabili terebintho, quæ ad hanc usque diem in honorem patriarcharum apud incolas in pretio est, cuncta illa simulacra sepelivit: atque inde migravit in Bethel. Ante terebinthi istius stipitem erat exstructum altare, ad quod protensas et assiduas preces celebrioribus festis et populi conventibus fundebant regionis incolæ: terebinthus autem, licet arderet, nihil tamen damni patiebatur. Ad eam Abraham et Isaac sepultura posita. Baculum unius ex Angelis hospitio receptis ab Abraham, ejus ibi manu plantatum quidam esse affirmant.

XI. *Ibid.*, pag. 106. al. 85.

Ab Adamo usque ad obitum Joseph ex hocce libro generationes quidem 23, anni vero 3363, numerantur.

XII. *Ibid.*, pag. 148, al. 118,

Ex hoc igitur laterculo, Ogygum cui a priori diluvio factum nomen, pluribus e medio sublatis ser-

(43) *Ἀντωνίνου*. Heliogabulum intellige, cujus ætate florebat Africanus. Eo sane sensu hæc accepit idem Syncellus, qui statim subdit: ὡς φησιν ὁ Ἀφρικανὸς, ἕως τῶν χρόνων αὐτοῦ Ἀντωνίνου ἱστορήσας.

(44) *Θαυμαστὰς τερέβινθον*. De qua copiose Scaliger (in not. ad Græca Euseb. p. 414), imponens etiam lectori, ubi Hegesippum eam superstitem negasse asserit, qui tantum an maneret sibi dixit incertum. Certius de illa disserunt oculati testes, Franciscus Quaresmius in *Elucidat. terræ sanctæ*, Eugenius Rogerius, et alii de sacris peregrinationibus auctores. GOAR. — Videsis Valesium ad Eusebium *De vit. Constant.* lib. III, cap. 53, not. 3 et 5, qui et alibi ad ejusdem Eusebii *Hist. eccl.* lib. IV, cap. 6, observat ex S. Hieronymo in cap. XXXI Jeremiæ, execrabile fuisse Judæis, mercatum celeberrimum qui quotannis fiebat ad Terebinthum, invisere.

(45) *Μετῆρην*. Præmittendum censet Goarus ἐντεῦθεν quod minus necessarium videtur: θάψας... μετῆρην.

(46) *Ἐφ' ὃν τὰς ἑκτενάς ἀνέφερον*. Ἐκτενάς se ignorare fatetur Scaliger. Usitat Ecclesia Orientalis: preces videlicet protensiores a diacono pronuntiandæ, quibus pro cunctis hominum generibus variisque humanæ vitæ necessitatibus Ecclesia disertè et explicate Deum O. M. exorat. Quanti faciendæ ab omni vere Christiano homine, vetustas earum a quatuordecim jam sæculis probata commonet. De illis abunde in nostris Enochologicis. GOAR. — Svicerum adi, si placet, in *Thes. Eccl.* tom. I, pag. 1075, v. Ἐκτενής, II. Cæterum Allatius in notis ad Eustathium pag. 295, hæc Africani verba corrupta censet, atque ita ex suo Eustathio restituenda: ἔφ' ὃν τὰ τε ὀλοκαυτώματα καὶ τὰς ἑκατόμβας ἀνέφερον. Quod minime admittendum videtur. Verba enim Africani παραγράφειν auctor perhibetur, ut mox patebit.

(47) *Ἐν ταῖς πανηγύρεσι*. Ut mercatum ethnicis, ita Christianis sacrum conventum indicat πανηγύρις. Ethnicam solum significantiam memorat Scaliger. GOAR.

(48) *Ἡ δ' οὐ κατεκ. δοκ. πιμπρ.* His ceu fide Latina Scaligero nutantibus, et a præviis paginis

σωζομένη κατὰ τοὺς χρόνους Ἀντωνίνου (43) βασιλέως Ῥωμαίων, διεφθάρη κεραυνῶ.

Ἰακώβ ἀπαρυσθεὶς τοῖς ὑπὸ Συμεῶν καὶ Λευὶ πραχθεῖσιν ἐν Σικίμοις διὰ τὴν τῆς ἀδελφῆς φθορὰν εἰς τοὺς ἐπιχωρίους, θάψας ἐν Σικίμοις οὓς ἐφέρετο θεοὺς παρὰ τὴν πέτραν ὑπὸ τὴν θαυμασίαν τερέβινθον (44), ἦτις μέχρι νῦν εἰς τιμὴν τῶν πατριαρχῶν ὑπὸ τῶν πλησιοχώρων τιμᾶται, μετῆρην (45) εἰς Βεθὴλ. Ταύτης παρὰ τὸ πρέμνον τῆς τερέβινθου βωμὸς ἦν, ἐφ' ὃν τὰς ἑκτενάς ἀνέφερον (46) ἐν ταῖς πανηγύρεσι (47) τῆς χώρας ἐνοικοῖ· ἢ δ' οὐ κατεκαίετο δοκοῦσα πιμπρᾶσθαι (48). Παρὰ ταύτην ὁ τάφος Ἀβραάμ καὶ Ἰσαάκ. Φασὶ δὲ τινες βάρβρον εἶναι τινὸς τῶν ἐπιξενωθέντων ἀγγέλων τῷ Ἀβραάμ φυτευθεῖσαν αὐτόθι.

Ἀπὸ Ἀδάμ τοίνυν (49) ἐπὶ τὴν τελευταίην Ἰωσήφ, καὶ ἐκ τῆσδε τῆς βίβλου γενεαὶ μὲν κγ', ἔτη δὲ γφξγ'.

ex lib. III Chronogr. Africani.

Φαμέν τοίνυν ἔκ γε τοῦδε συντάγματος, Ὀγγυγόν (50), ὃς τοῦ πρώτου κατακλισμοῦ γέγονεν ἐπώνυμος (51),

textus Euseb. 22 rescissis et expunctis, certius testimonium reddit Eustathius ab Allatio editus. Sic enim ille pag. 77: Ἐν ᾧ τόπῳ ὑπῆρχε καὶ ἡ τερέβινθος, ὑφ' ἧ ἔκρυπεν Ἰακώβ τοῦ Λάβαν τὰ εἰδῶλα· ἦτις ἐστὶ καὶ νῦν εἰς τιμὴν τῶν προγόνων ὑπὸ τῶν πλησιοχώρων θρησκευέται. Ἔστι γὰρ ἄχρι τοῦ δεῦρο παρὰ τὸ πρέμνον αὐτῆς βωμὸς, ἐφ' ὃν τὰ τε ὀλοκαυτώματα καὶ τὰς ἑκατόμβας ἀνέφερον· εἶναι τέ φασιν βάρβρον αὐτὴν ἑνὸς τῶν ἐπιξενωθέντων ἀγγέλων τῷ Ἀβραάμ, ἦνπερ τῷ τόπῳ τότε παρὼν ἐνεφύτευσε· καὶ ἐξ αὐτῆς ἡ ἀξιάγαστος αὐτῆ ἀνερούη τερέβινθος. Ὑφαρθεῖσα γὰρ ὅλη πῦρ γίνεται, καὶ νομίζεται τοῖς πᾶσιν εἰς κόνιν ἐκ τῆς φλογὸς ἀναλύεσθαι, κατασβεσθεῖσα μέντοι ἀσίνης ὅλη καὶ ἀκέραιος δείκνυται. Hoc est: « Eo loci (quo Abraham et Jacob et Joseph sepulti) stabat terebinthus, sub quâ Labani simulacra Jacob occultavit. Ea etiamnum perseverat; et in majorum honorem a vicinis incolis præcipuo honore colitur. Ad ejus enim stipitem in hodiernum usque diem altare erectum est, ad quod holocausta et hecatombas offerebant. Baculumque unius ex angelis ab Abraham hospitio exceptis eam esse dicunt, quem tunc inibi loci plantans in terram fixit: et ex eo mira illa terebinthus prodiit. Succenso etenim igne tota flammis ardet, et jam jam in cineres vertenda ex flammæ magnitudine apparet. Igne vero sopito, pura omnino et incorrupta demonstratur. » Hac de re insuper habet nonnulla Eusebius *Demonstr. evang.* lib. V, cap. 9, pag. 234. lo.

(49) *Ἀπὸ Ἀδάμ τοίνυν*. Eadem repetit ex Africano Syncellus paulo post pag. 111, al. 88, ipsumque annis 110 vel 109 a vero aberrasse, utrobique contendit. Ad hunc autem locum adnotat ista Goarus: « Ut Levi, ita et Joseph ab Adamo soboles 24^a numeratur: qui, ob Cainan ab Africano præteritum, ipsi tertia supra vicesimam recensetur. Observa γέννησιν, haud τελευταίην, hic legendum. »

(50) *Ὀγγυγόν*. Ogygum cum Viveto in Solinum, alii Ogygem pronuntiantibus, ubique reddidi. Ὀγγυγόν Græce scribunt Josephus in *Apionem*, Eusebius *De præpar.*, cap. 1; Tatianus *Orat. adv. gent.*; Clemens i *Strom.*, et alii. Ogygium etiam Eusebius Latinus ad annum Abrahamæ 220. GOAR.

(51) *Ὅς... ἐπώνυμος*. Ut ab antiquo malo nomen accepit, ita primis et vetustis malis dedit nomen pat-

πολλῶν διαφθαρέντων διασωθεὶς, κατὰ τὴν Αἴγυπτον τοῦ λαοῦ μετὰ Μωϋσέως ἐξοδὸν γενέσθαι. Καὶ μετ' ἄλλα· Μετὰ δὲ Ὠγυγον, διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ πολλὴν φθορὰν, ἀβασίλευτος ἔμεινεν ἡ νῦν Ἀττικὴ (52), μέχρι Κέκροπος ρθ'. Τὸν μὲν γὰρ Ὠγυγον Ἀκταῖον, ἢ τὰ πλασσόμενα τῶν ὀνομάτων, οὐδὲ γενέσθαι φησὶν ὁ Φιλόχορος. Καὶ μετ' ἕτερα· Ἀπὸ Ὠγύγου ἐπὶ Κῦρον, ὅπως ἀπὸ Μωϋσέως ἐπὶ τὸν αὐτοῦ χρόνον, ἔτη ,ασλε' (53).

XIII. Ex eodem libro III. Apud Eusebium Præparat. evang. lib. x, cap. 40.

A'. Μέχρι μὲν Ὀλυμπιάδων, οὐδὲν ἀκριβὲς ἱστορηται τοῖς Ἕλλησι, πάντων συγκεχυμένων, καὶ κατὰ μηδὲν αὐτοῖς τῶν πρὸ τοῦ συμφωνούντων· αἱ δὲ ἠκρίβωντο πολλοῖς, τῷ μὴ ἐκ πλείστου διαστήματος, διὰ τετραετίας δὲ, τὰς ἀναγραφὰς αὐτῶν ποιεῖσθαι τοὺς Ἕλληνας. Οὗ δὲ χάριν τὰς ἐνδοξοτάτας, καὶ μυθώδεις ἐπιλεξάμενος ἱστορίας, μέχρι τῆς πρώτης Ὀλυμπιάδος ἐπιδραμοῦμαι· τὰς δὲ μετὰ ταῦτα, συζεύξας κατὰ χρόνον ἐκάστας, εἴ τινες ἐπίσημοι, ταῖς Ἑλληνικαῖς τὰς Ἑβραϊκὰς, ἐξ ἱστοριῶν μὲν τὰ Ἑβραίων, ἐφαπτόμενος δὲ τῶν Ἑλληνικῶν, ἐφαρμόσω τόνδε τὸν τρόπον· λαθόμενος μιᾶς πράξεως Ἑβραϊκῆς ὁμοχρόνου πράξει ὑφ' Ἑλλήνων ἱστορηθείση, καὶ ταύτης ἐχόμενος, ἀφαιρῶν τε καὶ προστιθεὶς, τίς τε Ἕλλην, ἢ Πέρσης, ἢ καὶ ὅστισιν τῇ Ἑβραίων συνεχρόνησεν (54), ἐπισημειούμενος, ἴσως ἂν τοῦ σκοποῦ τύχοιμι.

toties in ea constanter hærens, detractis, ubi res tulerit, adiectisve nonnullis, quinam aut Græcorum, aut Persarum, aut populi cujusvis alterius, ejusdem tempore floruerit, aperiam: sic enim ejus me demum, quod propositum mihi est, compotem futurum existimo.

B'. Ἑβραίων μὲν οὖν ἡ μετοικία ἐπισημοτάτη, αἰχμαλωτισθέντων ὑπὸ Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλώνος, παρέτεινεν ἔτη σ', καθὰ προεφήτευσεν Ἰερεμίας. Τοῦ δὲ Ναβουχοδονόσορ μνημονεύει Βηρωσσὸς ὁ Βαβυλώνιος. Μετὰ δὲ τὰ σ' τῆς αἰχμαλωσίας ἔτη, Κῦρος Περσῶν ἐβασίλευσεν, ὃ ἔτει Ὀλυμπιάς ἦχθη νε', ὡς ἐκ τῶν Βιβλιοθηκῶν Διοδώρου, καὶ τῶν Θαλλοῦ καὶ Κάστορος ἱστοριῶν, ἐτι δὲ Πολυβίου καὶ Φλέγοντος ἔστιν εὐρεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐτέρων, οἷς ἐμέλησεν Ὀλυμπιάδων· ἅπασι γὰρ συνεφώνησεν ὁ χρόνος· Κῦρος δ' οὖν τῷ πρώτῳ τῆς ἀρχῆς ἔτει, ὅπερ ἦν Ὀλυμπιάδος νε' ἔτος τὸ πρῶτον, διὰ Ζοροβάβελ, καθ' ὃν Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ἰωσεδέκ, τὴν πρώτην καὶ μερικὴν ἀπόπεμψιν ἐποιήσατο τοῦ λαοῦ, πληρωθείσης τῆς ἑβδομηκονταετίας, ὡς ἐν τῷ Ἑσδρα παρὰ τοῖς Ἑβραίοις ἱστορηται. Αἱ μὲν οὖν ἱστορίαι συντρέχουσι, Κύρου τε βασιλείας, καὶ αἰχμαλωσίας τέλους· καὶ κατὰ τὰς Ὀλυμπιάδας οὕτως εἰς ἡμᾶς εὐρεθήσεται συμφωνήσαντα· τούτοις γὰρ ἐπόμενοι, καὶ τὰς λοιπὰς ἱστορίας κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀλλήλαις ἐφαρμόσομεν.

œmia, Ὠγύγια κακὰ. Verba porro sequentia, expuncto τῷ μετὰ, inter duas virgulas, quod in textu reperiebatur, hic incluso, legenda hoc ordine interpolata. Πολλῶν διαφθαρέντων διασωθεὶς, κατὰ τὴν ἐξ Αἴγυπτου τοῦ λαοῦ μετὰ Μωϋσέως ἐξοδὸν γενέσθαι. GOAR.

(52) Ἡ νῦν Ἀττικὴ. De Acte et Attica Pontæus in Eusebium erudite. Isthac Africani Georgius Syc.

vatum, ævo illo quo cum populo Moyses ex Ægypto profectus est, exstitisse affirmamus. Et post nonnulla: Devastato diluvii aquis hominum genere, ad usque Cecropis ætatem et annos 189 post Ogygum, absque regibus Attica nunc dicta regio permansit. Verum enimvero Actæum Ogygum, vel quævis alia ficta nomina nusquam exstitisse Philochorus affirmat. Aliisque interjectis: Ab Ogygo usque ad Cyrum, velut a Moyse ad eundem usque terminum, anni numerantur 1255.

I. Ante Olympiadum seriem, Græcorum in historia certi nihil exploratiquæ reperias: usque adeo perturbata sunt omnia, nec ulla secum ex parte consentiunt, quæ antea contigisse memorantur. At in Olympiadibus digerendis accurate multi diligentique versati sunt, quod non longo intervallo, sed tantum suo cujusque res quadriennio definitas Græci comprehensasque perscripserint. Quamobrem ex fabulosis illis, quæ ad primam usque Olympiadem fama cæteris et hominum opinione præstiterint, breviter cursimque libatis, quæ postea contigerint, ea si modo insignia videbuntur, ita cum Græcis Hebræa contexam, ut Græcis obiter duntaxat perstrictis, Historici more fusius Hebræa pertexam. In quo ejusmodi futura mea ratio est, ut quoties Hebraicam historiam, quæ cum Græca aliquo tempore conveniat, tractandam suscepero, tulerit, adiectisve nonnullis, quinam aut Græcorum,

II. Primum igitur celebratissima illa Hebræorum migratio, cum a Nabuchodonosore Babylonis rege in servitutem abducti sunt, annos tenuit septuaginta, uti futurum Jeremias ante prædixerat. Porro Nabuchodonosoris Berosus quoque Babylonius meminit. Exactis illis septuaginta captivitatis annis, Cyrus Persicum regnum obtinuit, cum Olympias ageretur quinquagesima quinta, uti ex Diodori Bibliotheca, Thalli et Castoris, nec non Polybii et Phlegontis historiis, auferre licet; aliisque præterea, qui Olympiadum seriem texuerunt; omnibus enim in eo tempore definiendo convenit. Cyrus igitur anno imperii sui primo, qui Olympiadis quinquagesimæ quintæ primus item annus erat, per Zorobabelem, cujus etiam æqualis idem et socius erat Jesus Josedecei filius, expleta jam septuaginta annorum summa, populi Judaici partem aliquam primum dimisit, ut apud Esdræm Hebræum historicum legimus. Et quoniam regni Cyri principium cum Judaicæ captivitatis fine, historicorum omnium consensione concurrit; similis etiam in Olym-

cellus refutat pag. 70 seq., al. 56. Ib.

(53) Ἐτη ,ασλε'. A Moyse ad Cyrum numerat Africanus 1255 annos: Syncellus centum minus. Hic, Cainan annis jam superioribus numeratis, postorius spatium contraxit; Africanus iisdem postremo, id est Judicum tempore repositis, spatium idem auxisse deprehenditur. Ib.

(54) Συνεχρόνησεν. Forte συνεχρόνησεν. VICER.

piadum annis cum utriusque, tam cæterorum deinceps convenientia ad nos usque ducitur: quippe qui ab eo veluti cardine progressi, consequentes pariter historias eadem inter sese ratione commissuri contexturique simus.

III. At in superiorum consignandis temporibus, si Atticæ chronographiæ rationem sequi libet, ab Ogyge, quem indidem satum esse credunt, sub quo ingens illud primumque diluvium, regnante Argis Phoroneo, Atticam invasisse Acusilaus auctor est, ad primam usque Olympiadem unde Græci accuratam sibi temporum seriem ducendam putaverunt, anni colliguntur viginti supra mille; qui numerus et cum superioribus optime congruit, et ex sequentium declaratione constabit. Hæc enim Hellanicus et Pilochorus, qui res Atticas, itemque Castor et Thallus, qui Syriacas prosecuti sunt, quique gentium omnium historiam in *Bibliothecam* suam inclusit Diodorus, et Alexander Polyhistor memoriæ prodiderunt: quorum etiam, e nostris præterea nonnulli, diligentius quam Attici omnes, accuratiusque meminere. Itaque, si quæ mille ac historia, eam commode suo loco dabimus.

IV. Volumus igitur, scripti etiam hujus auctoritate freti, Ogygem illum qui, quod haustis aquarum vi quamplurimis, salvus et incolumis evaserat, primo diluvio nomen dedit, circa tempus illud, quo populus ex Ægypto cum Moyse migravit, existisse. Id quod hunc in modum conficimus. Ab Ogyge ad primam Olympiadem anni putantur viginti supra mille; ab Olympiade prima ad primum quinquagesimæ quintæ annum, qui primus item Cyri regis annus est, idemque captivitatis Judaicæ finis, anni septemdecim supra ducentos; ergo ab Ogyge ad Cyrum usque, anni triginta septem supra mille ac ducentos omnes colliguntur. Jam, qui sursum versus ab exitu captivitatis annos retexere voluerit, is triginta septem supra mille ac ducentos revolvendo numerabit; hoc est idem prorsus intervallum ad eum usque annum, quo primum ex Ægypto per Moysen eductus Israel est, quod abs quinquagesima quinta Olympiade ad Ogygem, qui Eleusinem condidit, excurrere dictum est. Atque inde quidem insignius Atticæ chronologiæ principium duci potest.

V. Verum de tempore Ogygem antegresso hactenus. Cæterum illius tempore, excessit ab Ægypto Moyses: id quod veri quam simile sit, hunc in modum ostendimus. Ab exitu Moysis ad Cyrum qui post captivitatem regnavit, anni putantur mille ac ducenti cum triginta septem. Moysis enim reliqui ab egressu anni quadraginta sunt; Jesu, qui secundum illum populo deducendo præfuit, quinque ac viginti; seniorum, qui post Jesum iudices fuere, triginta; iudicum omnium, qui proprio ipsorum libro continentur, nonaginta supra quadringentos; sacerdotum Eli et Samuel, nonaginta; consequentium regum Hebræorum, nonaginta supra quadringentos, sequuntur captivitatis septuaginta; cujus postremus annus regni Cyri primus fuit, ut jam ante diximus.

(55) Ταῦτα γὰρ Ἀθην. ιστορ. Malim ταῦτα γὰρ ιστοροῦσιν, delete Ἀθηναίων. VIGER.

(55*) Καὶ τῶν Ἀτ. ἄπ. Vertit interpres quasi, expuncto καί, genitivum Ἀττικῶν ad comparativum ἀκριβέστερον retulisset. EDIT. PATROL.

(56) Ἐκ τε. Particula τε aut expungenda est,

Γ'. Τὰς δὲ πρὸ τούτων ἰδέε πως τῆς Ἀττικῆς χρονογραφίας ἀριθμουμένης, ἀπὸ Ὠγύγου τοῦ παρ' ἐκείνοις αὐτόχθονος πιστευθέντος, ἐφ' οὗ γέγονεν ὁ μέγας καὶ πρῶτος ἐν τῇ Ἀττικῇ κατακλισμός, Φορωνέως Ἀργεῖων βασιλεύοντος, ὡς Ἀκουσίλαος ιστορεῖ, μέχρι πρώτης Ὀλυμπιάδος, ὁπόθεν Ἕλληνας ἀκριβοῦν τοὺς χρόνους ἐνόμισαν, ἔτη συνάγεται χίλια εἴκοσι· ὡς καὶ τοῖς προειρημένοις συμφωνεῖ, καὶ τοῖς ἐξῆς δειχθήσεται. Ταῦτα γὰρ Ἀθηναίων ιστοροῦντες (55), Ἑλλάνικός τε καὶ Φιλόχορος οἱ τὰς Ἀτθίδας, οἵ τε τὰ Σύρια Κάστωρ καὶ Θαλλῶς, καὶ τὰ πάντων Διόδωρος ὁ τὰς Βιβλιοθήκας, Ἀλέξανδρός τε ὁ Πολυῖστωρ, καὶ τινες τῶν καθ' ἡμᾶς ἀκριβέστερον ἐμνήσθησαν, καὶ τῶν Ἀττικῶν ἀπάντων (55). Εἴ τις οὖν ἐν τοῖς χιλίαις εἴκοσιν ἔτεσιν ἐπίσημος ιστορία τυγχάνει, κατὰ τὸ χρήσιμον ἐκλεγήσεται.

viginti annorum spatio paulo insignior occurret

Δ'. Φαμέν τοίνυν ἐκ τε (56) τοῦδε τοῦ συγγράμματος, Ὠγύγον, ὃς τοῦ πρώτου κατακλισμοῦ γέγονεν ἐπίνομος, (57) πολλῶν διασφαρέντων διασωθεὶς, κατὰ τὴν Αἴγυπτον τοῦ λαοῦ μετὰ Μωϋσέως ἐξοδὸν γεγενῆσθαι, τόνδε τὸν τρόπον. Ἐπὶ πρώτην Ὀλυμπιάδα τῆ προειρημένην, ἀπὸ Ὠγύγου ἔτη δειχθήσεται (58) ἀκ' ἀπὸ δὲ πρώτης Ὀλυμπιάδος ἐπὶ τῆς νε' ἔτος πρώτον, τουτέστιν ἐπὶ Κύρου βασιλείως ἔτος πρώτον, ὅπερ ἦν αἰχμαλωσίας τέλος, ἔτη σιζ'. Ἀπὸ Ὠγύγου τοίνυν ἐπὶ Κύρον, ἔτη ασαζ'. Εἰδ' ἀναφέρει τις ἐπιλογιζόμενος, ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς αἰχμαλωσίας, ασαζ' ἔτη· κατὰ ἀνάλυσιν εὐρίσκεται ταυτόν διάστημα, ἐπὶ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἀπὸ Αἴγύπτου διὰ Μωϋσέως ἐξόδου Ἰσραὴλ, ὅσον ἀπὸ τῆς πεντηκοστῆς πέμπτης Ὀλυμπιάδος ἐπὶ Ὠγύγον, ὃς ἔκτισεν Ἐλευσίνα. Ὅθεν ἐπισημότερόν ἐστι καταλαβεῖν τὴν Ἀττικὴν χρονογραφίαν.

insignius Atticæ chronologiæ principium duci potest.

Ε'. Καὶ τοσαῦτα μὲν πρὸ Ὠγύγου. Κατὰ δὲ τοὺς τούτου χρόνους, ἐξῆλθε Μωϋσῆς ἀπ' Αἴγύπτου· καὶ ὡς οὐκ ἄπιστον τότε ταῦτα συμβῆναι, δείκνυμεν οὕτως. Ἀπὸ τῆς ἐξόδου Μωϋσέως ἐπὶ Κύρον, ὃς ἐβασίλευσε μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν, ἔτη ασαζ'. Μωϋσέως γὰρ ἔτη τὰ λοιπὰ τεσσαράκοντα. Ἰησοῦ τοῦ μετ' ἐκείνον ἡγησαμένου, ἔτη κε', πρεσβυτέρων ἔτη λ', τῶν μετὰ Ἰησοῦ κριτῶν· τῶν δὲ ἐν τῇ βίβλῳ τῶν Κριτῶν περιεχομένων, ἔτη υλ'. ἱερέων δὲ Ἡλεὶ καὶ Σαμουὴλ ἔτη λ'· τῶν δὲ ἐξῆς βασιλέων Ἑβραίων ἔτη τετρακόσια λ' ἧς τὸ τελευταῖον (59) ἔτος ἦν Κύρου βασιλείας ἔτος πρῶτον, ὡς προειρήκαμεν.

aut aliquid aliud postulat. Id.

(57) Κατὰ τὴν Αἴγυπτον. Vel hæc delenda, vel reponendum ἀπ' Αἴγύπτου. Id.

(58) Δειχθήσεται. Forte δεικνύεται. Id.

(59) Ἦς τὸ τελευταῖον. Deest hic aliquid. Quo sciam τὸ ἧς referatur? Forte ante hunc articulum

Γ'. Ἐπὶ δὲ πρώτης Ὀλυμπιάδος ἀπὸ Μωϋσέως ἔτη ακ', εἴπερ ἐπὶ πεντηχοστῆς πέμπτης ἔτος πρώτον, ἔτη ασαζ', καὶ τοῖς Ἑλληνικοῖς συνέδραμεν ὁ χρόνος. Μετὰ δὲ Ὠγύγον, διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ πολλὴν φθορὰν, ἀβασίλευτος ἔμεινεν ἡ νῦν Ἀττικὴ μέχρι Κέκροπος, ἔτη ρπθ'. Τὸν γὰρ μετὰ Ὠγύγον Ἀχταῖον, ἢ τὰ πλασσόμενα τῶν ὀνομάτων, οὐδὲ γενέσθαι φησὶ Φιλόχορος. Καὶ αὖθις· Ἀπὸ Ὠγύγου τοίνυν ἐπὶ Κῦρον, ὅποσα ἀπὸ Μωϋσέως ἐπὶ τὸν αὐτὸν χρόνον, ἔτη ασαζ', καὶ Ἑλλήνων δὲ τινες ἱστοροῦσι κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους γενέσθαι Μωϋσέα· Πολέμων ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Ἑλληνικῶν ἱστοριῶν λέγων· Ἐπὶ Ἀπίδος τοῦ Φορωνέως, μοῖρα τοῦ Αἰγυπτίων στρατοῦ ἐξέπεσεν Αἰγύπτου, οὗ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ καλουμένη Συρία, οὐ πόρρω Ἀραβίας ὄκησαν· αὐτοὶ δὲ δηλονότι οἱ μετὰ Μωϋσέως. Ἀπίων δὲ ὁ Ποσειδωνίου, περιεργότατος γραμματικῶν, ἐν τῇ Κατὰ Ἰουδαίων βίβλῳ, καὶ ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν ἱστοριῶν, φησὶ, κατὰ Ἰναχὸν Ἀργεὺς βασιλεῖα, Ἀμώσιος Αἰγυπτίων βασιλεύοντος, ἀποστῆναι Ἰουδαίους, ὧν ἠγεῖσθαι Μωϋσέα. Μέμνηται δὲ καὶ Ἡρόδοτος τῆς ἀποστασίας ταύτης, καὶ Ἀμώσιος, ἐν τῇ δευτέρᾳ τρόπῳ δὲ τινὶ καὶ Ἰουδαίων αὐτῶν, ἐν τοῖς περιτεμνομένοις αὐτοὺς καταριθμῶν, καὶ Ἀσσυρίους τοὺς ἐν τῇ Παλαιστίνῃ ἀποκαλῶν, τάχα δι' Ἀβραάμ. Πτολεμαῖος δὲ ὁ Μενδήσιος, τὰ Αἰγυπτίων ἀνέκαθεν ἱστοριῶν, ἅπασιν ταῦτοις συντρέχει· ὥστε οὐδ' ἐπίσημος ἐπὶ πλέον ἢ τῶν χρόνων παραλλαγή.

immo et ipsorum quoque Judæorum, quos in circumcisorum classem reponit, ac *Palæstinæ Assyrius* nominat, ducta fortassis ex Abrahamo utriusque causa. Quibus omnibus cum Ptolemæo quoque Mendesio, qui ab ultimis usque temporibus Ægyptiorum ducit historiam, ita convenit, ut inter ipsos nulla fere nisi levissima temporum differentia notari possit.

Η'. Σημειωτέον δὲ, ὡς ὁ τί ποτε ἐξαίρετον Ἑλλῆσι δι' ἀρχαιότητα μυθεύεται, μετὰ Μωϋσέα τοῦθ' εὐρίσκεται, κατακλυσμοὶ τε, καὶ ἐκκυρώσεις, Προμηθεὺς, Ἴω, Εὐρώπη, Σπάρτοί (60), Κόρης ἀρπαγή, μυστήρια, νομοθεσίαι, Διονύσου πράξεις, Περσεὺς, Ἀργοναῦται, Κένταυροι, Μινώταυρος, τὰ περὶ Ἴλιον, ἄθλοι Ἡράκλειοι, Ἡρακλειδῶν κάθοδος, Ἰώνων ἀποικία, καὶ Ὀλυμπιάδες. Ἐδοξε δὲ μοι τῆς Ἀττικῆς βασιλείας τὸν προειρημένον ἐκτιθέναί χρόνον, παρατιθέναί μέλλοντι ταῖς Ἑβραϊκαῖς ἱστορίαις τὰς Ἑλληνικάς. Ἐξέσται γὰρ τῷ βουλομένῳ, παρ' ἐμοῦ τὴν ἀρχὴν κομιζομένῳ, λογίζεσθαι τὸν ἀριθμὸν ὁμοίως ἐμοί. Οὐκοῦν τῶν χιλίων καὶ εἴκοσι ἐτῶν, τῶν μέχρι πρώτης Ὀλυμπιάδος, ἀπὸ Μωϋσέως τε καὶ Ὠγύγου ἐκκειμένων, πρώτῳ μὲν ἔτει τὸ Πάσχα, καὶ τῶν Ἑβραίων ἐξοδος ἢ ἀπ' Αἰγύπτου, ἐν δὲ τῇ Ἀττικῇ ὁ ἐπὶ Ὠγύγου γίνεται κατακλυσμὸς· καὶ κατὰ λόγον. Τῶν γὰρ Αἰγυπτίων ὀργῇ Θεοῦ χαλάσαις τε

scripserit Africanus, τῆς δ' αἰχμαλωσίας ἑβδομήκοντα. Certe ἑμὰς illa mille ducentorum ac triginta septem annorum, quos ab Exodo ad Cyrum usque numerat, ex consequentium annorum collectione non existet, nisi hos septuaginta insuper addideris: tamen, si, ut deesset omnino nihil, duobus et septuaginta opus esset. Nam, detractis septuaginta, confuit modo mille centum et sexaginta quinque; quibus septuaginta si addideris, mille ducentos triginta quinque habiturus es. Sed, opinor, anni Moysis octogesimi partem annumerat, et annum

VI. Jam a Moyse ad Olympiadem primam anni fluunt viginti supra mille, cum ab eodem ad quinquagesimæ quintæ annum primum, mille ducenti cum triginta septem numerentur; in quo nobis etiam cum Græcorum temporibus optime convenit. At vero post Ogygem, quod ingens ab illo diluvio consecuta vastitas esset, quæ nunc Attica dicitur, ea sine regibus annos centum et octoginta novem, ad Cecropem usque permansit. Actæum enim illum qui post Ogygem recensetur, quæque deinceps finguntur nomina, Philochorus ne exstitisse quidem omnino confirmat. Et rursus: Ergo ab Ogyge, inquit, ad Cyrum usque tantundem numeres, quantum ad eundem a Moyse, hoc est annos ducentos et triginta septem supra mille. Et vero Græcorum sane nonnulli Moysem sub eadem tempora vixisse testantur. Nam, Polemo quidem, libro *Græcarum historiarum* primo, conceptis verbis habet, Apidis Phoronei filii tempore, exercitus Ægyptiaci partem sese ab Ægypto subduxisse, atque in Palæstina quam Syriam vocant, haud procul ab Arabia condesse: illos nimirum ipsos intelligens, qui Moyse duce profecti sunt. Apio vero Posidonii filius, idemque grammaticorum omnium curiosissimus, libro *Adversus Judæos et Historiarum* quarto scribit, Inacho Argis regnante, Judæos duce Moyse, ab Amosi Ægyptiorum rege defecisse. Cujus etiam defectio- nis, simulque Amosis, libro secundo Herodotus meminit;

C VII. Cæterum hic observandum etiam est, quid quid paulo rarius ob vetustatem Græci fabulantur, id omne Moyse posterius inveniri, diluvia, incendia, Prometheus, Io, Europam, Proserpinæ raptum, mysteria, legum sanctiones, Bacchi gesta, Perseum, Argonautas, Centauros, Minotaurum, res Trojanas, Herculis certamina, Heraclidarum reditum, Ionum migrationem, et Olympiadas. Ac mihi quidem Græcas historias cum Hebraicis committere statuenti, ea potissimum Attici regni tempora describere visum est. Sic enim cuivis omnino liceat, qui modo principium ex meis ducere voluerit, eandem mecum in colligendo numero rationem inire. Illorum igitur mille ac viginti annorum, quos ab Moyse et Ogyge ad primam usque Olympiadem fluxisse diximus, anno primo, uti Hebræorum Pascha et discessus ab Ægypto, sic Ogygium in Attica diluvium contigit. Et convenienter id quidem. Nam cum Ægy-

captivitatis septuagesimum ultra Cyri primum mensibus aliquot excurrisset putat. Eam enim summam non ex librorum errore, sed Africani ex mente conflata esse, constat ex sequentibus ubi sæpius eadem inculcatur. VIGER.

(60) Σπάρτοί. Hanc vocem, quæ, si sola spectetur, nullum habet sensum, non vertit interpret. EDIT. PATROL. Supplendum credo vel ὀδόντες, vel στρατιῶται, vel aliquid simile. Omnino enim post Europam, de Cadmo Cadmique militibus ex draconis dentibus repente satis, locutus videtur. VIGER.

ptos grandinibus ac tempestatibus Dei præpotentis ira percelleret, fieri vix poterat, quin simul in quâdam terræ partes calamitatis inde aliquid redundaret. Ac præsertim Athenienses Ægyptiacæ cladis partem aliquam subire verius erat, quos Ægyptiorum coloniam habitos esse, cum alii, tum vero Theopompus in *Tricareno* commemorat. Tempus inde medium prætermisum est, quod in eo nihil a Græcis memoria dignum referatur. Post annos vero quatuor et nonaginta, ut nonnulli tradunt, Prometheus exstitit, quem, quod homines ad disciplinæ cultum ab nimia simplicitate solerter ingenioseque traduxerit, homines propterea finxisse fabulantur.

XIV. *Ex eodem lib. III. Apud auctorem Chronici Paschalis, pag. 104 edit. Paris., 84 Venet.*

Æschylus, Agamestoris filius, Atheniensibus imperavit annis viginti tribus; quo regnante, regnavit pariter Jerosolymis Joatham.

Noster vero canon, 1 Olymp. Joatham regem Juda comprehendit.

XV. *Ex eodem libro III et ex libro IV. Apud Syncellum l. c., pag. 197, al. 158.*

Africanus in tertio Historicorum libro scribit: Olympiadem primam quæ tamen quarta et decima fuit, cum stadio victor Coræbus renuntiatus est, ad Achaz in Jerusalem regnantis annum primum revocandam censeo. Deinde subdit in quarto: Achaz porro regni fuit hic annus primus, in quem Olympiadem primam incidere demonstravimus.

XVI. *Ex libro V. Apud Eusebium, Demonst. evang. lib. VIII, cap. 2, pag. 389 seq., interprete Bernardino Donato Veronensi.*

De LXX Danielis hebdomadibus.

I. Ipsa quidem particula, quæ fere sic se habet, tum multa tum admirabilia significat; attamen nunc de iis duntaxat, quæ nobis ad rationem temporum, et eorum quæ ad tempora pertinent, conductura sint, verba faciemus. Quod igitur hæc de adventu Christi dicantur, qui post hebdomadas septuaginta ab hominibus esset videndus, neutiquam dubium est; tempore enim Salvatoris nostri aut ex illo ipso, et antiquantur delicta, et peccata consummantur; per remissionem autem, iniquitates cum injustitiis expiatione delentur, justitiaque sempiterna denuntiatur, præter eam quæ ex lege acquirebatur.

Interpretatio S. Hieronymi.

I. Capitalum (63) quod in Daniele de septuaginta hebdomadibus legimus, multa et mirabilia continet, quæ nunc longum est dicere: ergo quod ad præsens opus pertinet, de temporibus disserendum est. Nul-
 lique dubium quin de adventu Christi prædicatio sit, qui post septuaginta hebdomadas mundo apparuit; post quem consummata sunt delicta, et finem accepit peccatum, et deleta est iniquitas; et annuntiata justitia sempiterna, quæ legis justitiam vinceret; et impleta est visio et prophetia, quia lex et prophetæ usque ad Baptistam Joannem (64): et unctus est Sanctus sanctorum: quæ omnia priusquam Christus humanum corpus assumeret, sperabantur magis quam tenebantur. Dicit autem ipse angelus septuaginta annorum hebdomadas, id est, annos quadringentos nonaginta, ab exitu sermonis, ut respondeatur, et ut ædificetur Jerusalem, vicesimum Artaxerxis regis Persarum annum habere principium. Neemias quippe hujus pincerna, sicut in Esdræ libro legimus, rogavit regem; accepitque responsum, ut ædificaretur Jerusalem. Et iste egressus est sermo, qui extruendæ urbis et circumdandæ muris daret licentiam; quæ usque ad illud tempus vicinarum gentium patebat incursibus. Siquidem ad Cyri regis imperium, qui potentibus reverti Jerosolymam dederat potestatem, Jesus pontifex et Zorobabel, et postea Esdras sacerdos, et cæteri qui cum eis proficisci voluerant, templum et urbem et muros ejus ædificare conati sunt, prohibentibus in circuitu nationibus ne impleretur opus, quasi hoc rex non jussisset.

(61) Ὅτι τε. Forte τοὺς. VIGER.

(62) Αἰσχύλος, κ. τ. λ. Iis quæ hic ex Africano recitat *Chronici Paschalis* auctor, ista præmittit: Ἰράφει δὲ ὁ Ἀφρικανὸς ὡς πρὸς λέξιν· Αἰσχ. Quæ quidem verba omittit codex Holstenianus, ut ad hunc locum observat cl. Cangius.

(63) *Capitalum*, etc. Hanc interpretationem exhibet quætor maximus in *Comment. in Daniel. IX, 24,*

καὶ χειμῶσι μαστιζομένων, εἰκὸς ἦν μέρη τινὰ συμπάσχειν τῆς γῆς, ὅτι τε (61) Ἀθηναίους τῶν αὐτῶν Αἰγυπτίοις ἀπαλαύειν εἰκὸς ἦν, ἀποίκους ἐκείνων ὑπονοουμένους, ὡς φαῖν ἄλλοι τε, καὶ ἐν τῷ *Τρικάρηνῳ* Θεόπομπος. Ὁ δὲ μεταξὺ χρόνος παραλέλειπται, ἐν ᾧ μηδὲν ἐξαίρετον Ἑλλήσιν ἱστορήται. Μετὰ δὲ τέσσαρα καὶ ἐννεμήκοντα ἔτη, ἦν Προμηθεὺς, ὡς τινες, ὅς πλάσσειν ἀνθρώπους ἐμυθεύετο· σοφὸς γὰρ ὢν, εἰς παιδείαν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἄγαν ἰδιωτείας μετέπλαττε.

Αἰσχύλος (62), ὁ Ἀγαμήστορος, ἤρξε τῶν Ἀθηναίων ἔτη κγ', ἐφ' οὗ Ἰωαθάμ ἐβασίλευσεν ἐν Ἱερουσαλήμ.

Καὶ ὁ ἡμέτερος κανὼν, ἐπὶ τῆς πρώτης Ὀλυμπιάδος τὸν Ἰωαθάμ βασιλέα Ἰούδα συνείληφεν.

Ὁ δὲ Ἀφρικανὸς ἐν τῷ τρίτῳ λόγῳ τῶν Ἱστορικῶν γράφει· Ἀναγραφῆναι δὲ πρώτην τὴν τεσσαρεσκαίδεκάτην (Ὀλυμπιάδα), ἐνίκα καὶ Κόροιβος στάδιον ἐνίκα· τότε ἐβασίλευσεν Ἀχάζ ἐπὶ Ἱερουσαλήμ ἔτος πρῶτον. Εἶτα ἐν τῷ τετάρτῳ φησὶν· Ἦν ἄρα τοῦ Ἀχάζ βασιλείας ἔτος πρῶτον, ᾧ συντρέχειν ἀπεδείξαμεν τὴν πρώτην Ὀλυμπιάδα.

Ὁ δὲ Ἀφρικανὸς ἐν τῷ τρίτῳ λόγῳ τῶν Ἱστορικῶν γράφει· Ἀναγραφῆναι δὲ πρώτην τὴν τεσσαρεσκαίδεκάτην (Ὀλυμπιάδα), ἐνίκα καὶ Κόροιβος στάδιον ἐνίκα· τότε ἐβασίλευσεν Ἀχάζ ἐπὶ Ἱερουσαλήμ ἔτος πρῶτον. Εἶτα ἐν τῷ τετάρτῳ φησὶν· Ἦν ἄρα τοῦ Ἀχάζ βασιλείας ἔτος πρῶτον, ᾧ συντρέχειν ἀπεδείξαμεν τὴν πρώτην Ὀλυμπιάδα.

A'. Ἡ μὲν οὖν περικοπή οὕτω πως ἔχουσα πολλά τε καὶ παράδοξα σημαίνει· νῦν δὲ ὢν χρεῖα περὶ τοὺς χρόνους καὶ τὰ τούτοις συντείνοντα τὸν λόγον ποιησόμεθα. Ὅτι μὲν οὖν περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ παρουσίας λέγεται ταῦτα, μετὰ ἐβδομάδας ἐβδομήκοντα μέλλοντος ἐπιφαίνεσθαι, δῆλον. Ἐπὶ γὰρ τοῦ Σωτῆρος, ἢ ἀπὸ τούτου, τὰ τε πικραπτόματα παλαιούται, καὶ αἰάμαρτια συντελοῦνται. Διὰ δὲ τὴν ἀφῆσιν αἰτε ἀνομίαι ἐξίλασμῷ μετὰ τῶν ἀδικιῶν ἐξαλείφονται, δικαιοσύνη τε αἰώνιος καταγγέλλεται παρὰ τὴν ἐκ νόμου, ὀράσεις τε καὶ προφητεῖαι μέχρις Ἰωάννου, χρίεται δὲ Ἅγιος ἀγίων· πρὸ γὰρ τῆς τοῦ Σωτῆρος

ubi hæc præmittit: « Africanus in quinto *Temporum* volumine, de septuaginta hebdomadibus hæc locutus ad verbum est: » *Capitalum*, etc. Ex edit. Martianæi tom. III, p. 1110.
 § (64) *Baptistam Joannem*. Cod. Vatic. *baptismum Joannis*, apud Vallarsium, *Opp. Hieron.* tom. V, pag. 682.

ἡμῶν παρουσίας οὐκ ὄντα ταῦτα προσηγορεύει μόνον. Ἀρξασθαι δὲ τῶν ἀριθμῶν, τουτέστι τῶν ἑβδομηκοντα ἑβδομάδων, ἃ ἐστὶν ἔτη τετρακόσια ἐννεήκοντα, ὁ ἄγγελος ὑποτίθεται, ἀπὸ ἐξόδου λόγου τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομηθῆναι Ἱερουσαλήμ. Συνέβη δὲ ταῦτα ἐπὶ Ἀρταξέρξου τοῦ Περσῶν βασιλεύοντος εἰκοστῷ ἔτει. Νεεμίας γὰρ ὁ τούτου οἰνοχόος δεηθείς, ἀποκρίσεως ἔτυχεν οἰκοδομηθῆναι Ἱερουσαλήμ. Καὶ λόγος ἐξῆλθε κελεύων ταῦτα· μέχρι μὲν γὰρ ἐκείνου τοῦ χρόνου ἡ πόλις ἠρήμωτο. Κύρου γὰρ μετὰ τὴν ἑβδομηκονταετίαν τῆς αἰχμαλωσίας τῶν βουλομένων ἕκαστον ἐκουσιαστικῶς καταπέμφαντος, οἱ μετὰ Ἰησοῦ τοῦ μεγάλου ἱερέως καὶ Ζοροβάβελ κατελθόντες, καὶ οἱ ἐπὶ τούτοις ἄμα Ἐσδρα, τὸν νεῶν οἰκοδομεῖν ἐκωλύοντο τὰ πρῶτα, καὶ τεῖχος τῆ πόλει περιβάλλειν, ὡς οὐ κεκελευσμένου τούτου.

descenderant, ædificare templum, et murum civitati circumdare initio prohibebantur, tanquam hoc imperatum non esset.

Β'. Ἐμείνεν οὖν ἕως Νεεμίου καὶ βασιλείας Ἀρταξέρξου, καὶ τῆς Περσῶν ἡγεμονίας ἔτους πεντηκονταδεκάτου καὶ ἑκατοστοῦ· ἀπὸ δὲ τῆς ἀλώσεως Ἱερουσαλήμ, ἑκατὸν ὀγδοήκοντα πέντε ἔτη γίνεται. Καὶ τότε βασιλεὺς Ἀρταξέρξης ἐκέλευσεν οἰκοδομηθῆναι τὴν πόλιν. Νεεμίας δὲ καταπεμφθεὶς τοῦ ἔργου πρόστη, ἡ δὲ ὠκοδομήθη πλατεῖα καὶ περίτειχος, ὡς προφητεύθη. Κάκειθεν ἀριθμοῦσιν ἡμῖν ἑβδομηκοντα ἑβδομάδες εἰς τὸν Χριστὸν συντελοῦνται· εἰ γὰρ ἀλλοθεν ποθεν ἀριθμεῖν ἀρξάμεθα, καὶ οὐκ ἐντεῦθεν, οὔτε ὁ χρόνος συνδραμεῖται, καὶ πλείστα ἄτοπα ἀπαντήσεται. Ἐάν τε γὰρ ἀπὸ Κύρου, καὶ τῆς πρώτης καταπομπῆς τὴν ἀρχὴν ποιησώμεθα τῆς ἀριθμήσεως τῶν ἑβδομηκοντα ἑβδομάδων, εἰς ἔτη ἑκατὸν καὶ προσέτι περισσεύει, πλείων δὲ χρόνος, εἰ ἀφ' ἧς ἡμέρας τῷ Δανιὴλ ὁ ἄγγελος προφήτευσεν, πολλῶν δὲ πλείων, εἰ ἀπ' ἀρχῆς τῆς αἰχμαλωσίας. Εὐρίσκομεν γὰρ τὴν Περσῶν βασιλείαν ἔτεσι διακοσίοις τριάκοντα περιγραφομένην, τὴν τε Μακεδόνων εἰς ἔτη τριακόσια ἑβδομηκοντα παρατείνουσαν, κάκειθεν ἐπὶ τὸ Τιβερίου Καίσαρος ἑκκαιδέκατον ἔτος εἰς ἔτη ἐξήκοντα.

II. Mansit igitur usque ad Neemiam et regnum Artaxerxis, annumque imperii Persarum centesimum et quintum decimum; cum vero a capta Jerusalem annus centesimus atque octogesimus quintus ageretur, tum rex Artaxerxes jussit ædificari civitatem; et Neemias, unus eorum qui emissi fuerant, operi præfuit: et platea et muri ambitus ædificata sunt, sicut futurum prophetia significaverat. Inde igitur nobis numerare incipientibus, septuaginta hebdomades in Christum terminantur; nam si ab alio quovis tempore numerandi initium fecerimus, neque tempus ipsum conveniet, et multa incommoda subire necesse erit. Sive enim a Cyro, primaque emissionem, septuaginta hebdomadas numerare cœperimus, anni centum et amplius supererunt; sive ab eo die, quo angelus ipsi Daniel oraculum reddidit, etiam major fiet annorum numerus; multo autem major, si ab initio captæ urbis. Invenimus enim regnum Persarum intra annos ducentos atque triginta contineri. Deinde Macedonum ad annorum numerum continuari trecentorum et septuaginta. Inde vero ad Tiberii Cæsaris annum sextumdecimum, annos sexaginta.

Interpretatio S. Hieronymi.

II. Mansit itaque imperfectum opus usque ad Neemiam, et vicesimum annum regis Artaxerxis: quo tempore regni Persarum, centum et quindecim anni fuerant evoluti; captivitatis autem Jerusalem, centesimus octogesimus et quintus annus erat; et tunc primum Artaxerxes jussit muros extrui Jerusalem: cui operi præfuit Neemias; et ædificata est platea, et inurj circumdati; et ex illo tempore si numerare velis, septuaginta annorum hebdomadas usque ad Christum poteris invenire. Quod si harum principium ab alio tempore voluerimus sumere, et tempora non concurrent, et multa reperiemus contraria. Nam si a Cyro, et prima ejus indulgentia qua Judæorum est laxata captivitas, septuaginta numerentur hebdomadæ: centum et eo amplius inveniemus annos, qui statutum septuaginta hebdomadarum excedant numerum, et multo plus, si ex qua die locutus est Danieli angelus; additurque amplior numerus, si captivitatis exordium volueris hebdomadarum habere principium. Permansit enim regnum Persarum, usque ad initium Macedonum, annis ducentis triginta; et ipsi Macedones regnaverunt annis trecentis; atque exinde usque ad annum quintumdecimum (65) Tiberii Cæsaris, quando passus est Christus, numerantur anni sexaginta; qui simul faciunt annos quingentos nonaginta, ita ut centum supersint anni.

Γ'. Ἀπὸ δὲ Ἀρταξέρξου αἱ ἑβδομηκοντα ἑβδομάδες

III. Ab Artaxerxe autem septuaginta hebdomades

Interpretatio S. Hieronymi.

III. A vicesimo autem anno Artaxerxis usque ad Christum, complentur hebdomadæ septuaginta, juxta

(65) Quintum decimum. Africani textus, ἑκκαιδέκατον. Sic et paulo infra, ubi iterum sanctus doctor, quintum decimum.

ad Christi tempus perveniunt, si Judæorum numeros sequimur. Siquidem a Neemia, qui ut ædificaret Jerusalem est missus, anno regni Persarum centesimo et quinto decimo, qui fuit ipsius regni Artaxerxis vicesimus, atque idem octogesimæ tertiæ Olympiadis quartus, ad illud tempus qui fuit Olympiadis ducentesimæ secundæ annus secundus, imperii autem Tiberii Cæsaris sextus decimus, anni numerantur quadringenti septuaginta quinque, qui Hebraica ratione fiunt quadringenti nonaginta: utpote cum illi ad cursum lunæ annos computare consueverint; ut hac ratione annus sit, quod dictu facile est, dierum trecentorum quinquaginta quatuor, cum tamen solaris cursus dies conficiat trecentos sexaginta quinque cum unius diei parte quarta. Ex quo apparet lunares cursus duodecim, ab uno solari cursu, undecim diebus et quarta unius diei superari. Idcirco et Græci et Judæi ternos intercalares menses octavo cuique anno adjiciunt. Etenim si undenos cum unius parte quarta octies repetiveris, trium mensium spatium conficies. Quadringenti igitur septuaginta quinque anni, octennia reddunt quinquaginta novem et menses præterea tres. Cum vero octavo cuique anno terni intercalentur menses, conficitur annorum quindecim summa, paucis detractis diebus. Quos si ad quadringentos septuaginta quinque addideris, hebdomadas septuaginta conficies.

Interpretatio S. Hieronymi.

lunarem Hebræorum supputationem, qui menses non juxta solis, sed juxta lunæ cursum numerant. Nam a centesimo et quintodecimo anno regni Persarum, quando Artaxerxes rex ejusdem imperii vicesimum regni sui habebat annum, et erat octogesimæ et tertiæ Olympiadis annus quartus, usque ad ducentesimam secundam Olympiadem, et secundum ejusdem Olympiadis annum, Tiberiique Cæsaris annum quintum decimum, colliguntur anni quadringenti septuaginta quinque, qui faciunt annos Hebraicos quadringentos nonaginta, juxta lunares, ut diximus, menses. Qui secundum illorum supputationem possunt facere per singulos menses dies viginti novem, et semis: ita ut solis circulus per annos quadringentos nonaginta plus habeat dies trecentos sexaginta quinque, et quartam diei partem; et per duodecim menses singulorum annorum, undecim dies et quarta diei pars amplius reperiat. Unde Græci et Judæi, per octo annos trium mensium ἐμβολισμούς faciunt. Si enim octies undecim, et quartam partem volueris supputare, nonaginta dies, hoc est, tres menses efficies; et in quadringentis septuaginta quinque annis octonarii reperientur anni quinquaginta novem, et menses tres: qui simul faciunt plus minusve annos quindecim; quos si quadringentis septuaginta quinque annis volueris addere, septuaginta annorum facies hebdomadas, hoc est, simul annos quadringentos nonaginta.

XVII. Apud Syncellum l. c., pag. 307, al. 244 seqq.

De iis quæ Hyrcano et Antigono acciderunt: et de Herode, Augusto, Antonio et Cleopatra summam.

I. Octavius, Σεβαστός Græcis, Augustus Romanis dictus, Cæii filius adoptivus, Apolloniade Epiri urbe in qua studiorum causa morabatur, Romanam reversus in civitatis proceres invasit imperium. Antonius postmodum Asiam vicinaque loca regenda obtinuit. Ad ejus judicium Herodem reum egere Judæi, quorum legatis morte mulctatis, regnum restituit Herodi: qui demum cum Hyrcano et Phasaelo fratre ejectus, ad Antonium fuga se recepit. Judæis redeuntem non admittentibus, cruentum committitur prælium; et posthac haud diu superior factus, fugat Antigonom. Hic Parthorum regem adit, aurique talenta mille pollicitus, Pacori ejus filii auxiliis regnum recuperat. Herodes versa belli vice in fugam agitur; Phasaelus occumbit in certamine;

Α εἰς τὸν ἐπὶ Χριστὸν συντελοῦνται χρόνον, κατὰ τοὺς Ἰουδαίων ἀριθμούς· ἀπὸ γὰρ Νεεμίου, ὃς ὑπὸ Ἀρταξέρξου τὴν Ἱερουσαλήμ ἀνοικοδομήσων ἐπέμφθη, ἔτει πεντεκαίδεκάτῳ καὶ ἑκατοστῷ τῆς Περσῶν βασιλείας, αὐτοῦ δὲ Ἀρταξέρξου βασιλείας εἰκοστῷ ἔτει, καὶ Ὀλυμπιάδος ὀγδοηκοστῆς τρίτης ἔτει τετάρτῳ, ἐπὶ τοῦτον τὸν χρόνον, ὃς ἦν Ὀλυμπιάδος διακοσιοστῆς δευτέρας ἔτος δεύτερον, Τιβερίου δὲ Καίσαρος ἡγεμονίας ἔτος ἑκκαδέκατον, ἔτη συνάγεται τετρακόσια ἑβδομήκοντα πέντε, ἅπερ Ἑβραϊκὰ τετρακόσια ἑννεήκοντα γίνεσθαι, κατὰ τὸν σεληνιαῖον δρόμον τοὺς ἐνιαυτοὺς ἐκείνων ἐξαριθμουμένων, ὡς ἐστὶ πρόχειρον εἰπεῖν, ἡμερῶν τριακοσίων πενήκοντα τεσσαρῶν, τοῦ ἡλιακοῦ κύκλου ὑπάρχοντος ἡμερῶν τριακοσίων ἑξήκοντα πέντε [καὶ] τετάρτου. Τὴν γὰρ κατὰ σελήνην δωδεκάμηνον παραλλάσσει ἡμέραις ἑνδεκα καὶ τετάρτῳ. Διὰ τοῦτο Ἕλληνες καὶ Ἰουδαῖοι τρεῖς μῆνας ἐμβολίμους ἔτεσιν ἰκτῶ παρεμβάλλουσιν. Ὀκτάκις γὰρ τὰ ἑνδεκα τέταρτον, ποιεῖ τρίμηνον. Τὰ τοίνυν τετρακόσια ἑβδομήκοντα πέντε ἔτη, ὀκταετηρίδες γίνονται πενήκοντα ἑννέα, καὶ μῆνες τρεῖς. Ὡς τριμήνου δὲ ἐμβολίμου τῆ ὀκταετῆς γινομένης, ἔτη πεντεκαίδεκα ἑλίγων ἡμερῶν ἀποδεόντων γίνονται. Ταῦτα καὶ πρὸς τοῖς τετρακοσίοις ἑβδομήκοντα πέντε ἔτεσιν, αἱ ἑβδομήκοντα ἑβδομάδες συντελοῦνται.

С περὶ τῶν Ὑρκανῶ καὶ Ἀντιγόνῳ συμβάντων καὶ περὶ Ἡρώδου, Σεβάστου, Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας ἐν ἐπιτόμῳ.

Α'. Ὀκταούτος ὁ Σεβαστός, ὃν Αὐγουστον καλοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι, θετός ὢν υἱὸς Γαίου, ἀπὸ Ἀπολλωνιάδος τῆς Ἠπείρου ἐνθα ἐπαιδεύετο, εἰς Ῥώμην ἐπανελθὼν, τῶν ἐν τέλει τῆς ἡγεμονίας εἶχετο. Ἀντωνίος δὲ ὕστερον τὴν τῆς Ἀσίας καὶ ἐπέκεινα ἀρχὴν ἔλαχεν. Ἐπὶ τούτου Ἡρώδου κατηγόρου Ἰουδαῖοι. Ὁ δὲ τοὺς πρέσβεις ἀποκτείνας, Ἡρώδην ἐπὶ τὴν αὐτοῦ κατήξεν ἀρχήν. Ὑστερον δὲ ἅμα Ὑρκανῶ καὶ Φασάιλῳ τῷ ἀδελφῷ ἐξεώθη, καὶ προσφυγῶν Ἀντωνίῳ, κατήλθε. Μὴ δεχομένων δὲ αὐτὸν Ἰουδαίων, μάχη γίνεται καρτερά· μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ Ἀντιγονοῦν κατιόντα ἐκδιώκει μάχῃ· Ἀντιγονοῦ δὲ προσφυγῶν Ἡρώδῃ τῷ τῶν Πάρθων βασιλεῖ διὰ Πακόρου τοῦ υἱοῦ κατήλθεν, ἐπὶ χρυσοῦ ταλάντοις χιλίοις. Καὶ ὁ μὲν Ἡρώδης φεύγει· Φασάϊλος δὲ ἐν τῇ μάχῃ

ἀναιρείται· Ὑρκανὸς δὲ Ἀντιγόνῳ παρεδόθη ζῶν. Ὁ δὲ Πάρθοις ἔδωκεν ἄγειν, ἀποτεμῶν αὐτοῦ τὰ ὦτα, ὡς μηκέτι ἰερῶτο· ἡδέσθη γὰρ αὐτὸν οἰκεῖον ἀποκτεῖναι· Ἡρώδης δὲ ἐκπεσὼν, τὸ μὲν πρῶτον Μαλίχῳ τῷ τῶν Ἀράβων βασιλεῖ προσφεύγει· ὡς δ' οὐ προσήκατο αὐτὸν φόβῳ τῶν Πάρθων, εἰς Ἀλεξάνδρειαν παρὰ Κλεοπάτραν ἀπῆλθεν. Ἦν Ὀλυμπιάς ρπε'. Κλεοπάτρα τὸν συμβασιλεύσαντα αὐτῇ ἀδελφὸν ἀποκτείνασα, πρὸς ἀπολογία ὑπ' Ἀντωνίου εἰς Κιλικίαν μεταπεμφθεῖσα, τὴν τῆς ἀρχῆς ἐπιμέλειαν ἐπέτρεψεν Ἡρώδῃ, καὶ ὡς οὐδὲν ἡξίου πιστεῦσθαι ἔστ' ἂν καταθῆ ἑἰς τὴν ἑαυτοῦ ἀρχήν, ἔχουσα αὐτὸν ἦει παρὰ Ἀντώνιον. Ὡς δ' ἐάλωκε τῆς γυναικὸς ἔρωτι, τὸν Ἡρώδην ἀπέστειλαν εἰς Ῥώμην κατὰ τὸν Σεβαστὸν Ὀκτάουιον, ὃς διὰ τε Ἀντίπατρον τὸν Ἡρώδου πατέρα, καὶ δι' αὐτὸν Ἡρώδην, διὰ τε τὸ ὑπὸ Πάρθων κατεστᾶσθαι τὸν Ἀντίγονον βασιλέα, ἐπέστειλε τοῖς ἐν Παλαιστίνῃ καὶ Συρίᾳ στρατηγοῖς, κατὰγειν αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἀρχήν. Καὶ ἅμα Σωσίῳ διεπολέμει πρὸς τὸν Ἀντίγονον χρόνῳ πολλῷ, καὶ παντοίαις μάχαις. Τότε καὶ Ἰώσηπος ἀδελφὸς Ἡρώδου ἀποθνήσκει στρατηγῶν. Ἡρώδου δὲ πρὸς Ἀντώνιον ἐλθόντος (66).....

Β'. Τρία ἔτη Ἀντίγονον ἐπολιόρησαν, καὶ ζῶντα ἀπεκόμισαν Ἀντώνιῳ. Ἀντώνιος δὲ Ἡρώδην μὲν καὶ αὐτὸς ἀνηγόρευσε βασιλέα· προσέθηκε δὲ αὐτῷ πόλεις Ἰππον, Γάδαρα, Γάζαν, Ἰόππην, Ἀνθηδόνα, καὶ τῆς Ἀραβίας μέρος, τὸν τε Τράχωνα, καὶ τὴν Ἀβρανίτιν, καὶ Σακίαν, καὶ Γαβλάνην. Πρὸς δὲ καὶ τῆς Συρίας ἐπιτροπήν Ἡρώδης (66') ὑπὸ τῆς συγκλήτου καὶ Ὀκταουίου τοῦ Σεβαστοῦ βασιλεὺς Ἰουδαίων ἀνηγορεύθη, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη λδ'. Ἀντώνιος ἐπὶ Πάρθους στρατεύειν μέλλων Ἀντίγονον τὸν Ἰουδαίων ἀπέκτεινε βασιλέα, καὶ Ἀραβίαν Κλεοπάτραν παρέδωκε, διαβὰς τε ἐπὶ Πάρθους, ἔπταισε μεγάλως τὸ πλεῖστον ἀποβαλὼν τοῦ στρατοῦ. Ἦν Ὀλυμπιάς ρπε'. Ὁ Σεβαστὸς, Ὀκτάουιος τὴν ἐξ Ἰταλίας καὶ πάσης Ἑσπέρας δύναμιν ἐπ' Ἀντώνιον ἤγεεν, οὐ βουλόμενον εἰς Ῥώμην ἐπανελθεῖν, δέει τῶν ἐν Πάρθοις ἐπταισμένων, καὶ Κλεοπάτρας ἔρωτι. Ἀντώνιος δὲ αὐτὴν ἐκ τῆς Ἀσίας ἔχων δύναμιν, ὑπήντησεν. Ὁ δὲ Ἡρώδης οἷα δεινὸς, καὶ τῶν ἰσχυρόντων θεραπευτῆς, διπλᾶς ἐξέπεμψεν ἐπιστολάς καὶ νηὶ τὸν στρατὸν, ἐντειλάμενος τοῖς ἡγουμένοις καταδοκεῖν τὰ ἀποθησόμενα. Ὡς δὲ ἐκρίθη τε ἡ νίκη, καὶ δυσὶ συμμαχίαις ἠττηθεὶς ὁ Ἀντώνιος ἔφυγεν εἰς Αἴγυπτον, ἅμα τῇ Κλεοπάτρᾳ, οἱ κομίζοντες ἀπέδωκαν τὰς πρὸς τὸν Σεβαστὸν ἐπιστολάς, ἃς πρὸς Ἀντώνιον εἶχον ἀποκρύψαντες. Ἐπιπίπτει δὲ Ἡρώδῃ (67).....

occultas, quæ ad Antonium, litteras ad Augustum missas qui deferebant duces reddidere. Impetit Herodem...
Γ'. Κλεοπάτρα ἐν τῷ μεσαιόλιῳ (68) ἑαυτὴν διεχρήσατο ἀσπίδι τῷ θηρίῳ καθ' ἑαυτῆς ὄπλῳ χρῆσα-

(66) Ἐλθόντος... Desunt nonnulla. GOAR.

(66') Interpres aliter distinguit, nempe sic... Γαβλάνην, πρὸς δὲ καὶ τ. Σ. ἐπιτροπήν. Ἡρώδης. ED. PATR.

(67) Ἡρώδῃ.... Locus mutilus. Id.

(68) Ἐν τῷ μεσαιόλιῳ. Tria verba præcedentia in omnibus mss. legenda Scaliger expungit p. 60, scribitque, Μαισαιόλιον, ubi illa Μεσαιόλιον legunt,

A Hyrcanus Antigono vivus traditur. Hic mutilatis ejus auribus ne sacerdotio fungeretur amplius (consanguineum enim perimere veritus est), Parthorum potestati captivum tradit. Herodes amisso regno primum quidem ad Malichum Arabum principem se confert, a quo Parthorum metu repulsus Alexandriam ad Cleopatram tendit. Numerabatur tunc Olympias CLXXXV. Cleopatra fratre regni consortio occiso ad causam dicendam ab Antonio in Ciliciam vocata, regni curam commendat Herodi, qui ab ea nihil obtinuit quo reduceretur in regnum: eo subinde viæ comite ad Antonium proficiscitur. Ille mulieris captus illecebris Herodem ad Octavium Augustum Romam misit, qui tum Antipatri Herodis parentis tum Herodis ipsius memor, et quod denique Parthorum armis regnum obtineret Antigonus, datis ad Syriæ Palæstinæque duces litteris, ut Herodem in regnum reponant, mandat. Exinde Sosio junctus Herodes, variis præliis ac non exiguo temporis intervallo, cum Antigono armis decertabat. Per id tempus Josephus Herodis frater unus e copiarum ductoribus occumbit in prælio. Herode ad Antonium profecto.....

II. Annos tres obsidionem protraxerunt, et ad Antonium demum deduxere vivum Antigonum. Antonius ipse Herodem renuntiavit regem, ac insuper urbes alias gubernandas demandavit, Hippum, Gadara, Gazam, Joppen, Anthedonem, et Arabiæ partem, Trachonitim et Auranitim, Saciam et Gaulanem, ipsamque postremo Syriam procurandam commisit; Herodes a senatu et octavio Augusto rex declaratus annis triginta quatuor regnavit. Antonius in Parthos expeditione suscepta, Judæorum regem Antigonum interfecit, et Arabiam Cleopatras commendavit; et in Parthos progressus exercitus parte amissa, non leviter peccasse compertus est. Erat tunc Olympias CLXXXVI. Cunctas ex Italia occiduisque regionibus copias contractas Augustus Octavius eduxit in Antonium metu delicti, dum in Parthos præliaretur, admissi, et Cleopatras illecebris detentum, ac Romam se conferre detrectantem; cui collectis Asiaticis viribus Antonius obviam profectus est. Herodes porro velut astutia pollens, ac potentiorum obsequio addici consuetus datis epistolis duplicibus, et auxiliariis copiis mari transmissis, duces ut prius eventum belli, quam confligerent, præstolarentur, admonuit. Adjudicata Augusto victoria Antonius præliis duobus fusus, in Ægyptum fugiens cum Cleopatra reversus est. Tunc

III. Sepulchrali Mausoleo inclusa Cleopatra aspide fera tanquam mortis telo usa se ipsam confecit.

substituens διεχρήσατο, vice δὲ ἐχρήσατο, ubique reperto. Mibi præsens locus mutilus est, et in eo de Actiaca victoria mentio desideratur: et τὸ Μαισαιόλιον in Μαυσωλαῖον commutatur. Cleopatra quippe sepulchri, Mausolei nonnunquam ob fabricæ molem vocati, clausa præsidio seipsam confecit. GOAR.

Eodem tempore Cleopatrarum filios Solem Lunamque ab ea vocatos in Thebaidem fugientes Augustus cepit. Nicopolis ad Actiacum sinum construitur; et Actiacus ludus institutus. Alexandria capta, primus Ægypti dux Augustalis Cornelius Gallus missus est, qui Ægyptiorum ad perduellionem deflectentium urbes subvertit. Hucusque Lagidæ duraverunt, unaque Macedonii imperii series stetit post destructum Persarum regnum annos duobus minus trecentos. Omne igitur temporis spatium ab instituto Macedonum imperio ad Ægyptiaci regni finem, ad Cleopatram nimirum, Ptolemæorum postremam, concluditur: quod Romanorum monarchiæ et imperii anno undecimo contigit, Olympiadis vero CLXXXVII, anno quarto. Annorum summa ab Adam creato est 5472.

IV. Post Alexandriam captam cœpit Olympias CLXXXVIII.

Herodes Gabiniorum urbem; Samariam olim dictam a se reparatam, appellavit Sebasten: ejus quoque navale, Stratonis olim turrim nuncupatum in urbis formam instauratum, Cæsaream vocavit, et in utraque templum Octavio consecrandum erexit. Postremam omnium de patris nomine Antipatridem in Lydo campo condidit; Sebastesque accolat quorum agros occupavit, fecit hujus incolat. Alias quoque urbes construxit; ac Judæis quidem onerosum, nationibus vero reliquis urbanum et amœnum sese exhibuit.

Olympias agebatur CLXXXIX, quæ bissextum diem 6 sexto Kal. Mart., anno juxta Antioch. æram 24, apte restitutum accepit, cujus beneficio certis ac propriis sibi terminis annus cœpit consistere.

XVIII. *Ibid.*, pag. 522, al. 256.

De iis quæ in salutari Christi passione et vivifica resurrectione contigerunt.

I. Gesta sane illius singula, corporum anima-

(69) *Méχρι τοῦδε οἱ Λαγίδαι.* Ambiguit et incerto de fati Cleopatrarum anno locutum auctorem, ac modo ab orbis conditi anno 5468 annis modo duobus posterius consignasse jam supra observavimus: quare quod hic in annos duos sequiores, et mundi 5472 removeatur, ad Georgium nil spectat, cum privatus is sit Africani, cujus hæc dicta referuntur, computus. Ex ejus porro verbis celeberrimæ tres epochæ chronologis Africani sensuum studiosis perquirendæ ultro se offerunt. Prima est Alexandriæ mortis et Græcorum imperii, quam in mundi 5174, non ut Georgius in 5170, conjicit. Nam cum Lagidarum exterminium in mundi 5472, duobus nimirum de trecentum minus post institutum ab eis imperium remittat, ante annos 298, mundi 5174, illud primo stabilitum liquet, ante Christianam æram annis 426. Africani quippe natalis Christi epocham eandem, quam Georgius, statuit ex pag. 258 et 259. Secunda est, Actiacos annos et Ægypti captæ æram ad mundi 5472, ante Christi natalem annis 28, devinciri. Tertia tandem Augusti annos a mundi 5461 numerari. Nam cum undecimus Augusti ex Regio nostro Barb. et Perez. attente inspectis iisque cum Palat. collatis, sit qui mundi 5472, et Olympiadis CLXXXVII, quartus recensetur ab Africano: ex ejus calculis anno 5461 duntaxat imperium adiisse necesse est, ante Christi ortum 40 vel 41, prout Christus 5500 vel 5501 natus ab eo asseritur. Suspicionem tamen meam ne subiteam,

μένη. Τότε Κλεοπάτρας υἱοὺς Ἥλιον καὶ Σελήνην ἐπὶ Θηβαΐδῃ: φυγόντας συνέλαβεν ὁ Σεβαστός. Νικόπολις ἢ κατὰ Ἀκτίαν ἐκτίσθη, καὶ Ἀκτία ὁ ἀγὼν ἐτέθη. Ἀλεξανδρείας εἰλημμένης πρῶτος ἡγεμὼν Αἰγύπτου πέμπεται Γάλλος Κορνήλιος, ὃς τῶν ἀποστάντων Αἰγυπτίων καθείλε τὰς πόλεις. Μέχρι τοῦδε οἱ Λαγίδαι (69)· καὶ σύμπας τῆς Μακεδονικῆς ἡγεμονίας χρόνος μετὰ ἔτη τ' τῆς Περσῶν καθαιρέσεως, δυοῖν δέοντα. Συνάγονται τοίνυν οἱ χρόνοι ἀπὸ μέντοι Μακεδόνων ἀρχῆς ἕως καταλύσεως κατὰ Πτολεμαίους, καὶ τὴν τελευταίαν Κλεοπάτραν, ὃ γίνεται τῆς Ῥωμαίων μοναρχίας καὶ ἡγεμονίας ἔτος ια', Ὀλυμπιάδος δὲ ρπζ', ἔτους δ'. Τὰ σύμπαντα ἔτη ἀπὸ Ἀδάμ εὐοβ'.

B

Δ'. Μετὰ Ἀλεξανδρείας ἄλωσιν Ὀλυμπιάς ἤρχθη ρπη'.

Ἡρώδης ἐπικτίσας τὴν Γαβινίων πόλιν (70), τὴν ποτε Σαμάρειαν, Σεβαστὴν αὐτὴν προσηγόρευσε· τὸ δὲ ἐπίνειον αὐτῆς τοῦ Στράτωνος πύργον πόλιν, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ Καισάρειαν ἐκάλεσεν, ἐφ' ἑκατέρῃ ναὸν ἐγείρας Ὀκταουῖω· ὕστερον δὲ Ἀντιπατρίδα κτίζει ἐν τῷ Λυδῷ πεδίῳ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ πατρὸς, καὶ τοὺς περὶ τὴν Σεβαστὴν οἰκοῦντας, ὧν ἀφείλατο τὴν γῆν, ἐγκατώκησεν ἐν αὐτῇ. Ἐκτίσε δὲ καὶ ἑτέρας πόλεις· καὶ τοῖς μὲν Ἰουδαίοις βαρὺς ἦν, τοῖς δὲ ἄλλοις ἔθνεσι δεξιώτατος.

C

Ἦν Ὀλυμπιάς ρπθ' (71), ἤτις πρὸς ε' καλανδῶν Μαρτίων κατὰ Ἀντιοχεῖς κδ' ἔτει ἤρχθη, δι' ἧς ἐπὶ τῶν ἰδίων ὁρίων ἔστη ὁ ἐνιαυτός.

Περὶ τῶν κατὰ τὸ σωτήριο πάθος, καὶ τὴν ζωοποιὸν ἀνάστασιν.

Α'. Τὸ δὲ καθ' ἕκαστον τῶν πράξεων αὐτοῦ, καὶ

ια' vice ιδ' a primis librariis, lectum arbitror, et 14 Augusti annum, 14 vice redditum. Auctor enim, ex Africano, ut reor, scribit supra: Oī ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀπὸ τοῦ ιδ' ἔτους ἀριθμοῦσι Αὐγούστου χρόνους, ab Augusti, inquam, 14, qui capta Alexandria signatur in Fastis. GOAR.

(70) Ἡρώδης ἐπικτίσας τῶν Γαβινίων πόλιν. Lepide Scaliger. Not. pag. 259: Quare Cuthæi sive Samaritæ Γαβίνιοι vocentur, dicere fortasse possem, nisi corruptus esset locus. Nihil hic a corruptione Scaligero timendum: integer est Africani locus, iisdem omnino verbis tribus in mss digestus. Subindicat, quod ille veretur exponere, Josephus lib. xiv Ant., cap. 10, a Gabinio Syriæ proconsule, altero Samaritæ ante Herodem reparatore sic nuncupatam. Gabinius, inquit, Judæam perlustrabat, et quotquot inveniebat urbes dirutas, ædificari jubebat: atque hoc pacto instauratæ sunt Samaria, Azotus, Scythopolis, Antedon, Raphia, Dora, Marissa, et aliæ non paucae: idque mandante Gabinio, quorum posthæc habitatio tuta permansit, cum ante longo tempore desertæ fuissent. Ut itaque sine civilibus et ædificiis urbs Samaria, ita sine nomine jacuit ad primam usque a Gabinio susceptam ejus reparationem, qua Γαβινίων πόλις appellari meruit: ac secutis demum annis ab Herode ἐπικτισθεῖσα, Sebastes in Augusti honorem accepit appellationem. Id.

(71) Ἦν Ὀλυμπιάς ρπθ'. Plura erudite observat in hunc locum Goarus, quem adisis.

θεραπειῶν σωμάτων, καὶ ψυχῶν, καὶ τῶν τῆς γνώσεως ἀποκρύφων, ἀναστάσειός τε τῆς ἐκ νεκρῶν, αὐταρκέστατα τοῖς πρὸ ἡμῶν μαθηταῖς τε καὶ ἀποστόλοις αὐτοῦ δεδήλωται. Καθόλου τοῦ κόσμου σκότος ἐπέιγετο φοβερώτατον· σεισμῶ δὲ αἱ πέτραι διεβρόγγυνοντο, καὶ τὰ πολλὰ τῆς Ἰουδαίας, καὶ τῆς λοιπῆς γῆς κατεβρίφη. Τοῦτο τὸ σκότος ἐκλείπειν τοῦ ἡλίου θάλλος ἀποκαλεῖ ἐν τρίτῃ τῶν Ἱστοριῶν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ἀλόγως. Ἑβραῖοι γὰρ ἄγουσι τὸ Πάσχα κατὰ σελήνην ἰδ', πρὸ δὲ μιᾶς τοῦ Πάσχα τὰ περὶ τὸν Σωτῆρα συμβαίνει· ἐκλείψις δὲ ἡλίου σελήνης ὑπελθούσης τὸν ἡλίον γίνεται. Ἀδύνατον δὲ ἐν ἄλλῳ χρόνῳ, πλὴν ἐν τῷ μεταξύ μιᾶς καὶ τῆς πρὸ αὐτῆς, κατὰ τὴν σύνοδον αὐτὴν ἀποδοῖναι· πῶς οὖν ἐκλείψις νομισθεῖη κατὰ διάμετρον σχεδὸν ὑπαρχούσης τῆς σελήνης ἡλίου; Ἐστω δὲ, συναρπαζέτω τοὺς πολλοὺς τὸ γεγενημένον, καὶ τὸ κοσμικὸν τέρας ἡλίου ἐκλείψις ὑπονοείσθω ἐν τι κατὰ τὴν ὕψιν. Φλέγων ἱστορεῖ ἐπὶ Τιβερίου Καίσαρος ἐν πανσελήνῳ ἐκλείψιν ἡλίου γεγονέναι τελείαν ἀπὸ ὥρας ἕκτης, μέχρις ἑνάτης· δῆλον ὡς ταύτην. Τίς δ' ἡ κοινωμία σεισμῶ, καὶ ἐκλείψει, πέτραις βρόγγυμέναις, καὶ ἀναστάσει νεκρῶν, τοσαύτη τε κινήσει κοσμικῆ; Ἐν γοῦν τῷ μακρῷ χρόνῳ τοιοῦτόν τι συμβᾶν οὐ μνημονεύεται· ἀλλ' ἦν σκότος θεοποιήτων, διότι τὸν Κύριον συνέθη παθεῖν· καὶ λόγος αἰρεῖ ὅτι ἑβδομήκοντα ἑβδομάδες εἰς τοῦτον συναιροῦνται τὸν χρόνον ἐν τῷ Δανιήλ.

cietas? Certe longa retro annorum serie simile quid novum Dei opus illæ tenebræ, ipso mundi Domino patiente exortæ. Septuaginta vero hebdomades a Daniele memoratas hoc tempore complendas, et terminum attingisse ratio convincit.

B. Ἀπὸ δὲ Ἀρταξέρξου ἑβδομήκοντα ἑβδομάδες εἰς τὸν ἐπὶ Χριστοῦ συντελοῦνται χρόνον κατὰ τοὺς Ἰουδαίων ἀριθμούς. Ἀπὸ γὰρ Νεεμίου, ὃς ὑπ' Ἀρταξέρξου τὴν Ἱερουσαλήμ οἰκήσων ἐπέμφθη, ἐπὶ τὸ εἰκοστὸν καὶ ἑκατοστὸν τῆς Περσῶν βασιλείας, αὐτοῦ δ' Ἀρταξέρξου κ' ἔτει, Ὀλυμπιάδος πγ' ἔτει δ', ἐπὶ τούτων τῶν χρόνων, ὃς ἦν Ὀλυμπιάδος σβ', ἔτος δευτερον, Τιβερίου δὲ Καίσαρος ἡγεμονίας ἔτος ις', ἔτει (71'), συνάγεται υοε', ἅπερ Ἑβραϊκὰ υἷ' ἔτη γίνεται, κατὰ τὸν σεληνιαῖον μῆνα τοὺς ἐνιαυτοὺς ἐκείνων ἐξαριθμουμένων, ὡς ἐστὶ πρόχειρον εἰπεῖν, ἡμερῶν κθ', καὶ ἡμισείας· τοῦ κυκλικοῦ ἐνιαυτοῦ τοῦ καθ' ἡλίον ὑπάρχοντος ἡμερῶν τξε', δ', κατὰ σελήνην δωδεκάμηνον παραλλάσσειν ἡμέρας ια', καὶ δ'· διὰ τοῦτο καὶ Ἕλληνες καὶ Ἰουδαῖοι τρεῖς μῆνας ἐμβολίμους ἔτεσιν ἧ' παρεμβάλλουσιν· ὀκτάκις γὰρ τὰ ια' καὶ τέταρτον ποιεῖ τρίμηνον. Τὰ τοίνυν υοε' ἔτη ὀκταετία μὲν γίνονται νθ', καὶ μῆνες τρεῖς, ὡς τρίμηνου ἐμβολίμου τῆ ὀκταετία προσγινομένου, ἔτη συνάγεται ιε', ταῦτά τε πρὸς τοῖς υοε' ἔτεσιν, ο' ἑβδομάδες. Μὴ δὲ τις ἡμᾶς κατ' ἀστρονομίαν ἀριθμῶν ἀπείρους εἶναι νομιζέτω, τξε' ἡμερῶν καὶ τετάρτου μορίου προτεταχέναι αὐτὴν. Οὐδὲ γὰρ ἀγνοία τοῦ ἀληθοῦς, διὰ δὲ τὴν λεπτολογίαν τὸ ψηφίζόμενον συντετέμομεν. Τοῖς δὲ ἐπ' ἀκριβὲς πάντα πειρωμένοις ἐξετάζειν, καὶ τοῦθ' ὡς ἐν γραφῇ παραχέισθω.

tatis quippe inscitia, quinimo exquisitas potius

A rumque curationes, prædicationis resurrectionisque a mortuis recondita quæque secreta discipulis apostolisque illius nobis antiquioribus satis innotuere. Horribiles tenebræ orbi universo incubuere; petrae terræ motu discissæ, pluraque per Judæam et regiones reliquas ædes in solum dejectæ sunt. Tenebras hujusmodi solis defectum vocat Thallus *Historiarum* libro tertio, et me quidem iudice, nullo fundamento. Hebræi quippe luna 14 Pascha celebrant. At certe Paschalem solemnitatem die præeunte quæ passionem spectant a Salvatore tolerata fuere: solis vero defectus non nisi luna solem subeunte cernitur. Verum cum non alio temporis momento præterquam eo quod lunæ veteris diem ultimum et renovandæ primum contingit, in ipso nimirum utriusque sideris congressu eclipsim ingruere observemus; qua ratione censebitur eclipsim sole oppositam lunæ cæli partem tenente? Esto tamen. Rapiat post se quos volet, et inter alia toti orbi manifesta unum hoc solis deficientis ex oculorum iudicio portentum numeretur. Sane luna toto orbe radiante ab hora diei 6 ad 9 usque integram solis eclipsim Tiberio Cæsare imperante contigisse narrat Phlegon: eam utique de qua nobis sermo. Verum enimvero quæ tanta est cum terræ motu et eclipsi, disruptis saxi, et resurrectioni mortuorum, tantæque creaturarum omnium perturbationi so-

accidisse memoria. Erant itaque patiente exortæ. Septuaginta vero hebdomades a

C II. Ab Artaxerxis autem imperio ad ætatem usque Christi ex Hebræorum computo septuaginta numerantur hebdomades. A Neemia quippe qui sub Artaxerxe Jerusalem suis incolis instauraturus circa imperii Persarum annum vicesimum supra centesimum, ipsius videlicet Artaxerxis 20, et ab Olympiadis LXXIII anno 4, ad hoc usque tempus et Olympiadis CCII annum 2, Tiberii vero Cæsaris annum 16, alii anni 475 putantur: qui Hebræorum annis 490, illis nimirum annos lunaribus mensibus dierum 29, cum medio conflatos, quod demonstrare facile est, recensentibus, coæquantur: solaris quippe anni periodus diebus 365 cum quadrantis appendice conficitur; lunaris autem mensibus licet 12 composita, diebus 11 et quadrante variare apprehenditur; quæ causa est ut menses tres insitios annis octo evolutis Græci Judæique interponant: octo siquidem per undecim cum quadrante ducta spatium trimestre componunt. Anni itaque 475 per octennia 59 et menses tres dividuntur: ex trimestribus itaque unicuique octoeteridi intercalatis anni quindecim colliguntur, quos si annis 475 addideris, dubio procul hebdomades 70 colliges. Nemo itaque nos ceu præceptis astronomiæ parum imbutos arguat, qui annum diebus 365 et quadrante componi jam statuimus; non ex veri-

astronomiæ minutias sectati, relatam summam

in hunc modum subduximus : accuratiorem vero omnium notitiam consequi cupidis , quod sequitur etiam tanquam in tabula representetur.

III. Annorum unusquisque dierum omnino 365 A numerum intercipit : diei vero et noctis spatium per decemnovennale distributo, quinarium ejus partem dividendam esse percipimus. Interim vero cum annum diebus 365, et quadrante componi, et ex decemnovennalis quotientis partibus quinque..... post annos 475, dies sex cum quadrante ex æquo respondententes emergunt. Insuper vero mensem lunarem dies 29 et medium ad numerandi exquisitiorum peritiam includere reperimus, dieique ac noctis intervallo in partes 215 distributo harum 71 cum media..... quæ nonagesima quarta tria faciunt habemus. Et hæc brevi temporis spatio colliguntur. Ab Artaxerxis autem imperii anno vigesimo (cujus Esdras Hebræis laudatus auctor testis est) qui Græcicæ Olympiadis LXXXIV quartus fuit, ad Tiberii B Cæsaris annum decimum sextum, qui Olympiadis CCII anno 4 æqualis est; annos Julianos 475 supra memoratos, qui Hebræos 490 juxta præmissa componunt, numerantur, id est hebdomades 70, post quas Christi adventus a Gabriele Daniel prænuntiatus est. Hebraici vero anni quindecim aliis adjecti, annorum saltem 10 errorem licet nonneminum videantur invehere, certe dubium hoc in medium nihil absurdi proferre indubius sum. At quæ commode hebdomas una et altera media (quam ad numeri complementum assumendam conjicimus), de annis 15 quæstioni factæ medeatur, summationem abbreviet, quod prophetiæ symbolis involutæ proferri soleant, omnino manifestum puto.

IV. Sane quantum Minerva dedit, Scripturam C recte me percepisse arbitror : quandoquidem ipsum de visione dictum præcedens calculos omnes in summam redigere videtur, cujus verbis primis ait : *In anno tertio regni Balthasar* *; quibus de regni Persarum, Græcorum armis excidio (quorum regnum utrumque arietis et hirci figura designat) vaticinatur : *Sacrificium, inquit, tolletur, et sancta in conculcationem deserti fient, quæ diebus 2500 circumscriptentur* *. Die namque in mensem a nobis reputato, prout prophetarum locis aliis dies annorum vice, et iterum alibi diversa ab his ratione sumuntur; diebus pariter superius memoratis in menses redactis, a capta Jerusalem ad Artaxerxis annum vigesimum summam omnem consummatam observavimus. Anni siquidem colliguntur 185, quibus alter, quo Neemias urbi murum circumposuit, addendus. Hebraicos itaque menses 2500, annos computamus 186, quorum octoerides singulæ men-

* Dan. viii, 1. * Ibid. 13, 14.

(72) *Tò μὲν ἔτος ἐπίπαν*. Frequentes per hunc Africani textum respersi errores, Scaligerum ut *Animadv.* pag. 261 scriberet impulerunt : « Ego ista non assequor, neque qui ea somniabat, intelligebat. » Et inferius : « Mira vero discrepantia disputationis hujus cum ea quæ est (eiusdem Africani) in lib. ἀποδείξ., quanquam idem sit argumentum. Omnino hæc, ut hic exstant, nemo assequitur. » *Palauius De doctr. temp.*, lib. xii, cap. 30, eandem

Γ'. Τὸ μὲν ἔτος ἐπίπαν (72) ἕκαστον ἐστὶν ἡμερῶν τξξ', καὶ ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς ἐννεακαίδεκάτον διαιρηθείσης, μέρη τούτων τὰ πέντε (73). Μεταξὺ δὲ τοῦ λέγειν τὸν ἐνιαυτὸν ἡμερῶν τξξ', καὶ τετραμορίου, καὶ τῶν ἀπὸ ιθ', τῆς νυχθημέρου μερῶν ε'. . . . εἰς τὰ νοε', ἡμέραι τὸ παράλληλον εἰς σ', καὶ τετραμόριον. Ἔτι γε μὴν τὸν τῆς σελήνης μῆνα κατὰ τὴν ἀκριβῆ λεπτολογίαν εὐρίσκομεν κθ', καὶ ἡμισείας ἡμέρας καὶ νυκτὸς διαιρηθείσης εἰς μέρη σε', τοῦτων τὰ σ', καὶ ἡμισυ. . . . ἃ γίνεται ἐννενηχοστοτέταρτα (74) τρία. Καὶ ταῦτα περὶ ὀλίγον χρόνον καταγίνεται. Συμβαίνει δὲ τῶν ἀπὸ Ἀρταξέρξου βασιλείας ἔτους κ' (ὡς ἐν τῷ Ἑσδρα παρ' Ἑβραίοις ὅπερ καθ' Ἑλλήνας ἦν Ὀλυμπιάδος ὀδοηχοστῆς τέταρτον ἔτος, μέχρις ἕκτου καὶ δεκάτου Τιβερίου Καίσαρος, ὅπερ ἦν Ὀλυμπιάδος σβ' ἔτος δεύτερον, ἐπισυνάγεσθαι τὰ προειρημένα νοε', ἃ γίνεται κατὰ Ἑβραίους ἔτη υβ', ὡς προείρηται, τοῦτ' ἐστὶ ἐβδομάδες σ', καθὰ προεφητεύθη τῷ Δανιὴλ ὑπὸ τοῦ Γαβριὴλ ἢ Χριστοῦ παρουσία. Εἰ δὲ τῷ δοκεῖ τὰ ιε' ἔτη τὰ Ἑβραϊκὰ πλάνην ἐγγενῶν μετ' ἐκεῖνα εἰς ἡμᾶς ἔτη ι' (75) ἐγγύς, καὶ οὐδὲν ἐν μέσῳ παράδοξον ἰσθόρηται. Δύναται δὲ ἡ μία καὶ ἡμισία ἐβδομάς, ἣν ἐπὶ συντελείᾳ παραλαμβάνεσθαι δεῖν ὑπονοοῦμεν, παρηγορεῖν τὸ ἐπιζητούμενον τῶν ιε' ἐτῶν, καὶ κουφίζειν τὸν χρόνον (76), ὅτι τε συμβολικώτερον αἱ προφητεῖαι ἐξηγηγεμένα τυγχάνουσι δῆλον. et terminum reddat breviorum, uno verbo consummatam involutæ proferri soleant, omnino manifestum puto.

Δ'. Ὅσον δὲ ἐφ' ἡμῖν, ὀρθῶς, οἴμοι, τὴν Γραφὴν ἐδεξάμεθα· ἐπεὶ καὶ συναρτῆσθαι πῶς ἡγουμένη τῆς ὀπτασίας περιχοπὴ δοκεῖ, ἧς ἡ ἀρχὴ· Ἐν ἔτει τρίτῳ τῆς βασιλείας Βαλτάσαρ· ἔνθα περὶ τῆς καθαιρέσεως τῆς Περσῶν ἀρχῆς ὑφ' Ἑλλήνων προδηλοῖ, ἣν διὰ τοῦ κριοῦ καὶ τοῦ τράγου προδηλοῖ· Ἡ θυσία, φησὶν, ἡ ἀρθεῖσα καὶ τὰ ἄγια ἐρημωθήσεται εἰς καταπάτημα, ἃπερ εἰς βτ' ἡμέρας περιγραφησεται. Εἰ γὰρ εἰς μῆνα τὴν ἡμέραν λογιζαίμεθα, ὡς ἀλλαγῶν κατὰ προφητείαν εἰς ἐνιαυτοὺς αἱ ἡμέραι παραλαμβάνονται, καὶ ἄλλως ἀλλαχῶθι, ἀναλύσαντες ὁμοίως τοῖς πρὸ τούτου εἰς μῆνας τοὺς Ἑβραϊκοὺς, εὐρομένον ἂν κ' τῆς Ἀρταξέρξου βασιλείας ἀπὸ τῆς ἀλώσεως Ἱερουσαλήμ συντελούμενον τὸν χρόνον. Ἔτι γὰρ συναρτῶνται ρπε', καὶ ἐνιαυτὸς εἰς ἐν ᾧ τὴν πόλιν ἐτείχισεν ὁ Νεεμίας. Τοὺς οὖν ρπς', ἐνιαυτοὺς μῆνας εὐρίσκομεν βτ' Ἑβραϊκοὺς, τῆς ὀκταετίας ἀκολουθῶς τοὺς πρὸς τούτοις ἐμβολίμους τρεῖς μῆνας προσλαμβάνουσης. Ἀπὸ δὲ Ἀρταξέρξου ὅθεν ὁ λόγος

Africani sententiam, tum hic, tum lib. viii *De demonstr. evang.*, aliis verbis apud Eusebium expositam testatur, GOLL.

(73) *Τὰ πέντε*. Cod. Barb., τὰ πάντα. Id.

(74) *Ἐννενηχοστοτέταρτα*. Scaliger, ἐννενηχοστά. Id.

(75) *Ἔτη ι'*. Cod. Barb., ἔτη διακόσια. Id.

(76) *Χρόνον*. P. χρόνους. Id.

ἐξήλθεν οἰκοδομηθῆναι Ἱερουσαλήμ ὁ ἑβδομάδες ἅσυντελοῦνται. Ἴδιαι δὲ περὶ τούτων καὶ ἀκριβέστερον ἐν τῷ Περὶ ἑβδομάδων καὶ τῆσδε προφητείας ἀπεδείξαμεν. Θαυμάζω δὲ Ἰουδαίων μὲν μήπω φασκόντων ἐληλυθῆναι τὸν Κύριον· τοὺς ἀπὸ Μαρκίωνος δὲ ἀπὸ τῶν προφητειῶν μὴ προηγορεῦσθαι, οὕτω γυμνῶς ὑπὲρ ἑβὴν τῶν Γραφῶν δεικνυουσῶν. Καὶ μετ' ὀλίγα· Συνάγονται τοίνυν οἱ χρόνοι ἐπὶ τοῦ Κυρίου παρουσίαν ἀπὸ Ἀδάμ καὶ τῆς κτίσεως ἔτη εφλα', ἀφ' οὗ χρόνου ἐπὶ Ὀλυμπιάδα σ', ἔτη ρλβ', ὡς ἐν τοῖς πρόσθεν ἡμῖν ἀποδέδεικται.

adventum et ejus resurrectionem 5531 colliguntur : a qua temporis epocha ad Olympiadem ccl, anni 192, ut in præcedentibus declaratum est, intercurrent.

ses tres intercalares ad sese ordine derivant. Cæterum ab Artaxerxis tempore quo de reparandis ædibus Jerusalem edictum promulgatum est, hebdomades 70 complentur. De his vero accuratius in opusculo De hebdomadibus et præfata prophetia privatim tractavimus. Judæos autem Dominum nondum venisse, Marcionis quoque discipulos nusquam ejus adventum prophetiis enuntiatum asserentes, non possum non mirari, tam clare Scripturis rem ob oculos ponentibus. Et post pauca : Anni itaque ab Adam condito (76') ad Christi

temporis epocha ad Olympiadem ccl, anni

XIX. Apud S. Basilium lib. De Spiritu sancto, cap. 29, § 73, Opp. tom. III, pag. 61 [edit. Paris.

Ἡμεῖς γὰρ (77) οἱ κάκεινων τῶν ῥημάτων (78) τὸ μέτρον ἐπιστάμενοι, καὶ τῆς πίστεως οὐκ ἀγνοοῦντες τὴν χάριν, εὐχαριστοῦμεν τῷ παρασχομένῳ τοῖς ἰδίῳις ἡμῖν Πατρὶ (79) τὸν τῶν ὄλων Σωτῆρα καὶ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν· ᾧ ἡ δόξα, μεγαλοσύνη σὺν ἀγίῳ Πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας.

Nos enim qui et illorum verborum modum didicimus, nec ignoramus fidei gratiam, gratias agimus Patri, qui nobis suis creaturis præbuit universorum Servatorem ac Jesum Christum Dominum nostrum; cui gloria, majestas, cum sancto Spiritu in sæcula.

Julii Africani fragmentum ex libris *Cestorum* vide supra col. 45.

PASSIO S. SYMPHOROSÆ

ET SEPTEM FILIORUM EJUS

(GALLAND., *Bibliotheca Patrum*, tom. I, Proleg. p. LXXI, et p. 329, ex editis et mss. codd.)

ADMONITIO

- I. Acta S. Symphorosæ ejusque filiorum, Julio Africano attributa.
- II. Sub Adriano pussi perhibentur; eorum martyrii occasio.
- III. Antiquissimus horum martyrum cultus.

I. Quandoquidem Acta sanctorum martyrum Symphorosæ ac septem filiorum ejus, ex editione Ruinartiana typis excudenda curavimus, præviam proinde V. C. Admonitionem hic describere consultius duximus, quo ejus curam studiumque in iis evulgandis cum ex editis tum ex tribus codicibus mss. lectores perspectum habeant. Sic autem se habet (80) :

(76') Ab Adam condito. In Græco, ab Adam et creatione. EDIT. PATROL.

(77) Ἡμεῖς γὰρ. Hunc locum recitat S. Basilus I. c. sic prædicatus : Ἀλλ' οὐδὲ Ἀφρικανὸν τὸν ιστοριογράφον τὸ τοιοῦτον εἶδος τῆς δοξολογίας παρέλαβε. Φαίνεται γὰρ ἐν τῷ πέμπτῳ τῆς τῶν Χρόνων ἐπιτομῆς, οὕτω καὶ αὐτὸς λέγων· Ἡμεῖς, κ. τ. λ. « At nec Africanum historicum talis glorificandi forma præterit. Siquidem constat in quinta De temporibus epitoma, et ipsum ad hunc loqui modum : Nos, etc. » Quo ex loco conjicit Tillemontius *Mém. eccl.* tom.

B « B. Symphorosæ filiorumque ejus martyrii Acta quæ hic exhibemus, in mss. codicibus Julio Africano celeberrimo scriptori attribuuntur. Et quidem fieri potuit, ut in ejus libris *De chronographia* quos accuratissime scriptos fuisse testatur Eusebius (81), inserta fuerint, cum in iis præcipuos eventus qui ab orbe condito usque ad Heliogabali imperatoris tempora contigerant, retulerit. Ve-

III, p. 256, Africanum quinto suo *Chronographiæ* libro his verbis finem imposuisse.

(78) Τῶν ῥημάτων. Tres mss. τῶν ῥητῶν. ΜΑΡΑΝ.

(79) Ἡμῶν πατρὶ. Sic mss. quinque Editi, ἡμῶν πατράσι. Qui præbuit nostris patribus omnium servatorem. Ibidem hæ voces καὶ Κύριον ἡμῶν, desunt in tribus mss. Mox editi, καὶ ἡ μεγαλοσύνη. At codices mss. ut in textu. lo.

(80) Ruinart., *Act. mart.* p. 20 ed. Veron. 1731.

(81) Euseb., *Hist. eccl.* lib. vi, cap. 31.